

BERGEN
KOMMUNE

Byrådets forslag
**HANDLINGS- OG
ØKONOMIPLAN 2026-2029**
BUDSJETT 2026
Tilleggsinnstilling 1

Innhold

Oppsummering.....	4
Oppdaterte vedtakspunkt.....	11
Endringer i sentrale inntekter og finansposter	12
Endringer i driftsbudsjettet.....	14
Endringer i investeringsbudsjettet	17
Endringer i tilskuddslisten	21
Endringer i gebyrer og egenbetalinger	24
Andre forhold.....	29
 Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer	39
01A-Barnehage	40
01B-Skole	43
01C-Spesialpedagogiske tjenester	46
02-Barnevern	47
03A-Tjenester til eldre	48
03B-Tjenester til funksjonshemmede.....	49
03C-Tjenester til utviklingshemmede.....	50
03D-Psykisk helse	52
04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	55
04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	58
04C-Introduksjons- og tolketjenester.....	59
05A-Forebyggende helsearbeid	60
05B-Behandling og rehabilitering.....	62
06-Overføringer til trossamfunn	63
07-Brannvesen.....	64
08-Samferdsel.....	65
09-Boligtiltak	67
10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	69
10B-Private planer og byggesak	70
10C-Naturforvaltning og parkdrift.....	71
10D-Klima og miljø	75
11A-Læringer	76
11B-Arbeidsmarkedstiltak	77

12-Kultur	78
13-Idrett	80
14-Næring	81
15-Bystyrets organer og administrasjon	83
16-Administrasjon og fellesfunksjoner	84
17-Beredskap og sivilforsvar	85
18A-Vann og avløp	86
18B-Renovasjon	88
20-Interne tjenester / fordelte kostnader	89
21-Pensjon og fellesposter	90
Vedlegg	91
Oppdatering av dokumentet	91

Oppsummering

Denne tilleggstillingen består av endringer som følge av forslag til gebyrregulativer innen selvkostområdene vann, avløp og renovasjon, budsjettforliket i Stortinget, samt enkelte andre endringsforslag i driftsbudsjettet og i investeringsbudsjettet. Under oppsummeres endringene og det gis en oppdatert status for netto driftsresultat og øvrige finansielle måltall. Det vises til nærmere omtale i de sentrale kapitlene og på de enkelte tjenesteområdene.

En kortversjon av handlings- og økonomiplan 2026-2029 vil publiseres snarlig etter at tilleggssinnstillingen er lagt frem. Der vil en finne totaliteten i budsjettet slik det nå står, med endringene som foreslås i tilleggssinnstillingen. Kortversjonen oppdateres også etter budsjettbehandlingen i bystyret og etter at budsjettet detaljeres og spesifiseres på enhetsnivå på nyåret (byrådssak), før rapporteringen starter opp.

Sammendrag

Tabellen under oppsummerer endringene som foreslås i tilleggssinnstillingen (beløp i mill. - positive tall betyr økte utgifter/reduerte inntekter):

	2026	2027	2028	2029
<i>Endringer knyttet til foreslåtte gebyrregulativer for vann, avløp og renovasjon (VAR)</i>				
Tekniske endringer på tj.om. 18A, 18B, 21 og 23	30	30	30	30
Realendringer på tj.om. 18A, 18B, 21 og 23	-58	-37	-36	-74
Sum endringer VAR (eks. bruk/avsetning fond)	-28	-7	-6	-44
<i>Øvrige forslag til endringer i driftsbudsjettet i Tilleggssinnstilling 1</i>				
Tekniske endringer	12	19	16	-12
Realendringer	64	66	69	69
Sum øvrige endringer	77	85	84	57
Sum endringer ekskl. statsbudsjettforliket	49	78	78	13
<i>Endringer knyttet til forliket om statsbudsjettet</i>				
Økte frie inntekter	-154	-153	-152	-150
Innlemming av øremerkede tilskudd	-30	-30	-30	-30
Sum økte frie inntekter	-184	-182	-181	-180
Utgifter som tidligere er finansiert med øremerkede tilskudd	20	22	22	22
Øvrige endringer - statsbudsjettforliket	8	8	8	8
Sum endringer statsbudsjettforliket	-156	-153	-152	-150
Totalsum alle endringer i Tilleggssinnstilling 1	-107	-75	-73	-137

Kapitlet *Endringer i driftsbudsjettet* inneholder en samlet fremstilling av justeringene som foreslås i denne tilleggssinnstillingen. Alle realendringene som berører tjenesteområdene beskrives nærmere i

egen tabell. Kapitlet *Endringer i sentrale inntekter og finansposter* oppsummerer endringene i de sentrale budsjettpostene (frie inntekter, renter og avdrag mv). Forslaget til gebyrregulativ for vann, avløp og renovasjon fremgår av kapitlet *Endringer i gebyrer og egenbetalinger*. En samlet omtale av foreslåtte endringer i investeringsprogrammet fremgår også av eget kapittel. For øvrig vises det til omtale av de enkelte endringsforslagene på tjenesteområdene, både innen drift og investering.

Oppsummert øker netto utgifter med knapt 50 mill. i 2026 før effektene av budsjettforliket i Stortinget innarbeides. Forliket om statsbudsjettet ga en samlet bevilgning til kommunene på 3 milliarder. Av disse får Bergen 154 millioner. I tillegg bortfaller flere særskilte tilskudd og innlemmes i rammen for frie inntekter. Til tross for netto utgiftsvekst, bedres derfor netto driftsresultat i økonomiplanperioden. Resultatet er likevel langt svakere enn det som er nødvendig for at kommunen skal ha en bærekraftig økonomi. Det er derfor avgjørende at de økte inntektene benyttes til å styrke driftsresultatet, og at midlene tilføres disposisjonsfondet som ble kraftig svekket i 2024.

Effekter av foreslåtte gebyrregulativer på selvkostområdene

Endringer i selvkostforskriften for avskrivningstid på vann- og avløpsanlegg kom for sent til å kunne innarbeides i Innstilling 1. Derfor foreslås disse innarbeidet nå. Videre foreslås det i tilleggssinnstillingen gebyrer innen renovasjon som følge av nye krav til kildesortering og innsamling av buss. I sum gir endringene knyttet til gebyrforslagene for vann, avløp og renovasjon en positiv effekt på netto driftsresultat i økonomiplanperioden. Gebyrforslagene og de budsjettmessige effektene omtales nærmere i kapitlet *Endringer i gebyrer og egenbetalinger*.

Konsekvenser av budsjettforliket i Stortinget

Budsjettforliket i Stortinget om statsbudsjettet 2026 forelå natt til onsdag 3. desember. Det er enighet om en økning av inntektsrammen til kommunene med 3 mrd. utover regjeringens forslag. Av dette får Bergen anslagsvis 154 mill. I tillegg reduseres «styringstrykket» på kommunene ved at øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet. For Bergen utgjør dette en inntektsøkning på knapt 30 mill. Ettersom midlene nå bevilges som frie inntekter, står kommunen fritt til å bestemme hva de skal brukes til. Nå i fm. tilleggssinnstillingen foreslår byrådet å opprettholde utgiftene/tilbudene som til og med 2025 har blitt finansiert med disse øremerkede tilskuddene. I 2025 har kommunen mottatt tilskudd for om lag 22 mill. Disse midlene foreslås nå budsjettet på utgiftssiden i budsjettet. (Det vil ikke kunne være et en-til-en-forhold mellom økning i rammetilskudd og bortfall av tilskudd for kommunene; noen tjener på dette, mens andre taper.)

Det er i tillegg to statlige tilskuddsordninger som avvikles/reduseres: tilskudd til svømming i barnehage og tilskuddsordningen for etter- og videreutdanning for lærere. Når det gjelder førstnevnte, foreslår byrådet å finansiere tilbudet med kommunale midler fra 2026 (3,3 mill.). Se nærmere omtale på tjenesteområde 01A Barnehage. Når det gjelder sistnevnte, er det uklart hvilke konsekvenser dette vil få for Bergen. Byrådet kommer ev. tilbake til dette.

For øvrig er det foreslåtte kuttet i el-avgiften noe redusert i budsjettforliket. Dette gir Bergen merutgifter på anslagsvis 4,7 mill. årlig. I tillegg styrkes ordningen med toppet bemanning i barnehagene. Bergen anslås å motta 32 mill., som vil deles videre ut til kommunale og private barnehager. Stortinget er også enige om at det skal tilbys gratis halvdagsplass i SFO for 4. trinn i levekårsutsatte områder. Også dette vil være et nullsumspill for kommunen, med anslagsvis vel 12 mill. i økt inntekt, motsvart av tilsvarende økt utgift. Det vises til nærmere omtale på de aktuelle tjenesteområdene.

Det tas forbehold om at det har vært kort tid til å kartlegge effektene av budsjettforliket i Stortinget, og at endringene som foreslås her er basert på anslag ut fra tilgjengelig informasjon på tidspunktet for fremleggelse. Ved behov for justeringer vil byrådet komme tilbake til bystyret med endringsforslag i løpet av 2026.

Øvrige endringer med salderingseffekt

Byrådet foreslår enkelte andre endringer i tilleggsinnstillingen som vurderes som nødvendige basert på ny informasjon. Den beløpsmessig største enkeltendringen gjelder refusjonsordningen for ressurskrevende brukere, hvor det i Innstilling 1, ut fra foreløpig informasjon i regjeringens statsbudsjettforslag, ble lagt til grunn en økt refusjonsinntekt på 40 mill. Etter oppdaterte opplysninger fra statlig hold og nye beregninger, nedjusteres anslaget til 2,8 mill. Videre må nedjusteringen av demografimidler på tjenesteområdene barnehage og skole reduseres med til sammen 14 mill. Dette skyldes at deler av nedjusteringen ved en feil ble ført dobbelt i Innstilling 1. På tjenesteområde 16 foreslås en oppjustering av om lag 12 mill. i 2026 som følge av nye lisenspriser fra Microsoft 365. Det foreslås også enkelte andre endringer. Det vises til samlet oversikt i kapitlet *Endringer i driftsbudsjettet*, samt omtale på de aktuelle tjenesteområdene.

Balanserte, tekniske endringer

Utover endringene som omtalt over, foreslås det i denne tilleggsinnstillingen enkelte balanserte flyttinger mellom tjenesteområder og byrådsavdelinger som i sum går i null. Det gjelder blant annet fordeling av utgifter knyttet til lønnsoppgjørene, som flyttes fra sentrale poster til riktige tjenesteområder. I tillegg flyttes midler mellom byrådsavdelinger og tjenesteområde knyttet til renholdsprosjektet, hvor organiseringen, ansvaret og utgiftene nå samles hos Etat for bygg og eiendom (EBE).

Forslag til verbalvedtak

I kapitlet *Andre forhold* omtales nye forslag til verbalvedtak, samt enkelte andre forhold. Det foreslås nye verbalvedtak vedrørende kulturkvartalet på Verftet, juletillegg i sosialhjelpen og tilbereding av varmmat med kokk i enhetene under Etat for psykisk helse og rustjenester.

Endringer i investeringsbudsjettet

Det foreslås endringer som baserer seg på ny informasjon som har kommet til etter ferdigstillelse av innstilling 1 av økonomiplanen 2026-2029.

For ikke-avgiftsfinansierte investeringer er det foreslått en total oppjustering i 10-årsperioden på 20,4 mill. Endringene er en kombinasjon av endrede kostnadsrammer og oppdaterte periodiseringer. I 2026-budsjettet er det en økning på 52 mill. Det foreslås en økning i låneopptaket som følge av foreslåtte endringer i investeringsprogrammet. Som følge av enkelte andre endringer i finansieringen av investeringene (bl.a. bruk av ubundne fond og MVA-kompensasjon), utgjør behovet for økt låneopptak 72,5 mill. i 2026. Se nærmere omtale i kapitlet *Endringer i investeringsbudsjettet*.

Det foreslås ingen endringer på avgiftsfinansiert område.

Utvikling i netto driftsresultat

Tabellen under viser utviklingen i netto driftsresultat siden Innstilling 1 til HØP 2026-2029 (beløp i mill.).

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
Innstilling 1				
Netto driftsresultat (positivt tall betyr negativt resultat)	-123	-42	-20	-68
Driftsinntekter	-30 773	-30 842	-31 015	-31 252
Resultatgrad etter Innstilling 1	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Tilleggsinnstilling 1 - ekskl. effekter av statsbudsjettforliket				
Foreslåtte endringer tj.omr. 23 - til disposisjon	-113	-110	-118	-127
Foreslåtte endringer tj. omr. 1-21 disponering	161	188	196	140
SUM foreslåtte endringer i Tilleggsinnstilling 1 - før effekter budsjettforlik statsbudsjettet	49	78	78	13
Netto driftsresultat (positivt tall betyr negativt resultat)	-75	36	58	-55
Driftsinntekter	-30 872	-30 923	-31 082	-31 344
Resultatgrad etter Tilleggsinnstilling 1 - før effekter av budsjettforlik statsbudsjettet	0,2 %	-0,1 %	-0,2 %	0,2 %
Tilleggsinnstilling 1 - effekter av statsbudsjettforliket				
Foreslåtte endringer tj.omr. 23 - til disposisjon	-184	-183	-181	-180
Foreslåtte endringer tj. omr. 1-21 disponering	28	30	30	30
SUM foreslåtte endringer som følge av statsbudsjettforliket	-156	-153	-151	-150
Tilleggsinnstilling 1 - totalt inkl. statsbudsjettforliket				
Netto driftsresultat (positivt tall betyr negativt resultat)	-230	-117	-93	-205
Driftsinntekter	-31 074	-31 140	-31 299	-31 558
Resultatgrad etter Tilleggsinnstilling 1 - inkl. budsjettforlik statsbudsjettet	0,7 %	0,4 %	0,3 %	0,6 %

Disponering av endring i driftsresultatet

Driftsresultatet styrkes med endringene som foreslås i tilleggsinnstillingen. Tabellen under viser hvordan forbedringen i driftsresultatet foreslås disponert (beløp i mill.). Den øverste linjen viser summen av endringer i tilleggsinnstillingen, som øker driftsresultatet tilsvarende sammenlignet med Innstilling 1. Resultatforbedringen disponeres i all hovedsak ved økt avsetning til disposisjonsfond.

	2026	2027	2028	2029
Sum foreslåtte endringer	-107	-75	-73	-137
Endring bruk/avsetning av bundne driftsfond	4	-12	-19	13
Økt avsetning til disposisjonsfond	105	90	94	126
Endring overføring til investering *	-2	-2	-2	-2
Sum disponering	107	75	73	137
SUM	0	0	0	0

* Endring gjelder teknisk korreksjon på tjenesteområde Samferdsel for å få samsvar mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett.

I kortversjonen av HØP 2026-2029 fremgår en oppdatert fremstilling av utviklingen i netto driftsresultat i HØP-perioden sammenlignet med Vedtatt budsjett 2025, og disponeringen av det samlede driftsresultatet.

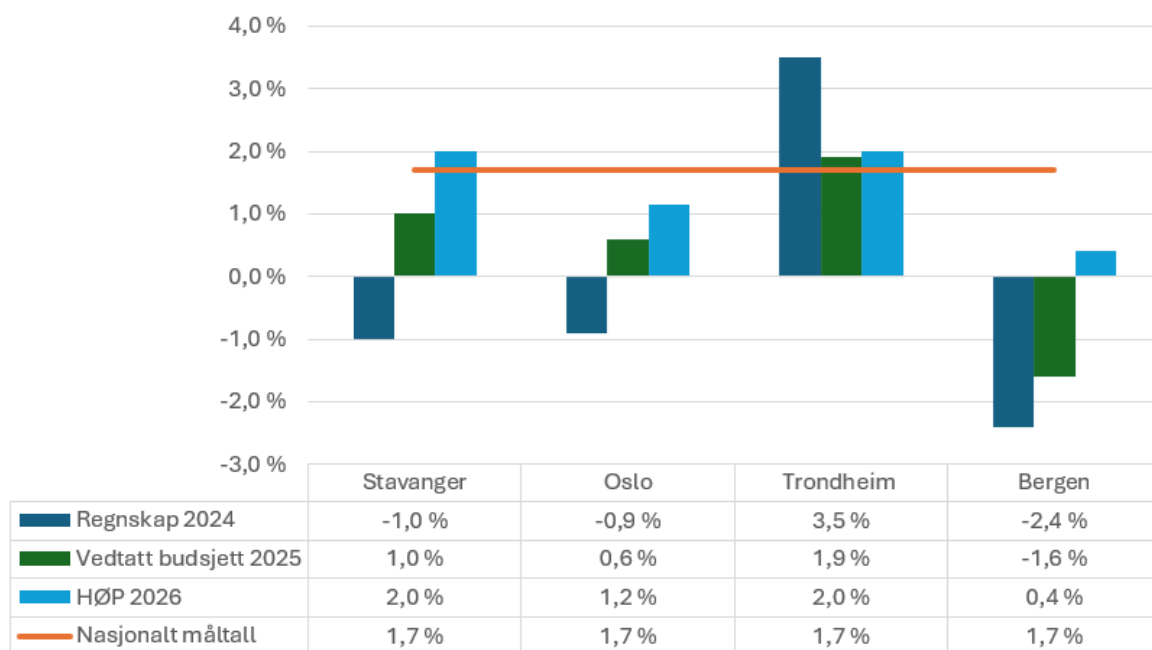
Finansielle måltall og vurdering av økonomisk status

Tabellen under viser status for de tre tallfestede finansielle måltallene med endringene som foreslås i Tilleggsinnstilling 1:

		2026	2027	2028	2029	Måltall
Netto driftsresultat	Innstilling 1	0,4 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	
	Tilleggsinnstilling	0,7 %	0,4 %	0,3 %	0,6 %	>1,7%
Gjeldsgrad	Innstilling 1	69 %	74 %	77 %	80 %	
	Tilleggsinnstilling	69 %	74 %	77 %	80 %	<70%
Disposisjonsfond	Innstilling 1	9 %	9 %	9 %	9 %	
	Tilleggsinnstilling	9 %	10 %	10 %	10 %	>10%

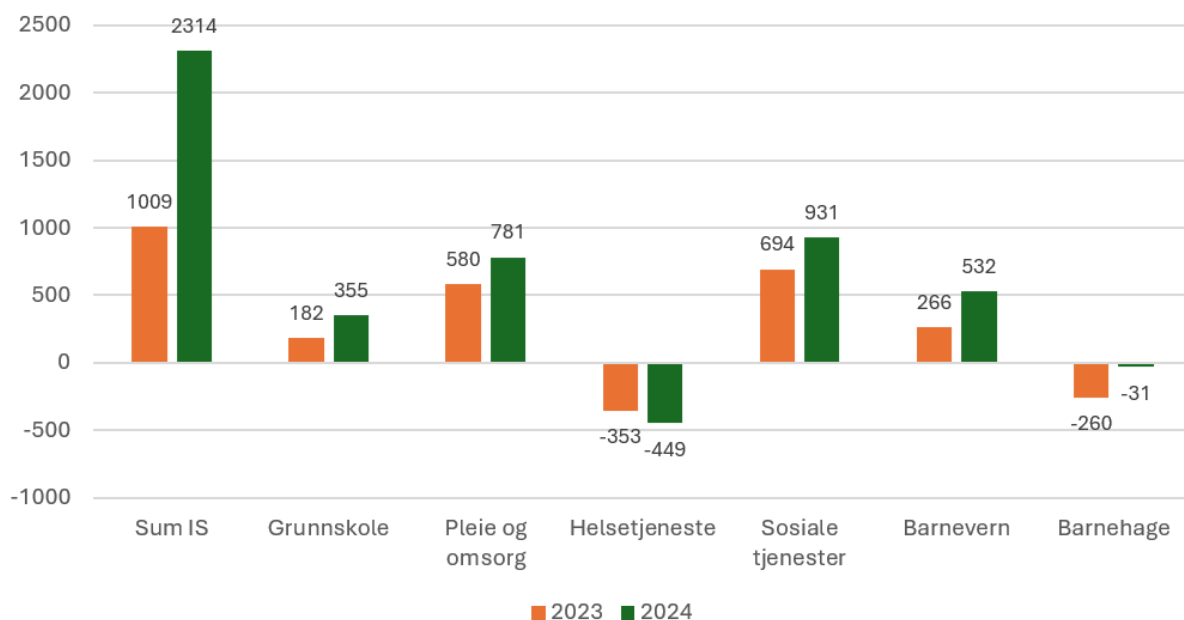
Som det fremgår av tabellen over, gir de foreslåtte endringene i tilleggsinnstillingen et forbedret driftsresultat alle årene i økonomiplanperioden. Dette skyldes økte frie inntekter i fm. budsjettforliket i Stortinget. Ser en bort fra effektene av statsbudsjettforliket, svekkes driftsresultatet sammenlignet med Innstilling 1. Figuren under viser netto driftsresultat i Bergen sammenlignet med de øvrige storbyene.

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

Figuren viser at Bergen befinner seg i en langt vanskeligere økonomisk situasjon enn både Stavanger, Oslo og Trondheim. Til tross for en kraftig resultatforbedring fra 2024, har Bergen fortsatt et underliggende utgiftsnivå som ikke er økonomisk bærekraftig.

Av saken [ASSS-statistikk – analyse av regnskapsåret 2024 og utvikling over tid](#) fremgår det at Bergen brukte 2 314 kroner mer per innbygger enn inntektssystemet ga rom for. Samlet utgjør dette om lag 680 mill. kroner. Utgiftsnivået var spesielt høyt innenfor Pleie og omsorg og Sosiale tjenester.

Det vises også til saken [Økonomiske perspektiver 2025](#) som bystyret behandlet 24. september, og [Økonomiske utsikter og rammebetingelser](#) i byrådets Innstilling 1 til HØP 2026-2029.

Økte inntektsrammer er et viktig bidrag til en bærekraftig og ansvarlig økonomisk utvikling, slik at kommunen skal kunne opprettholde et nødvendig nivå på tjenester til innbyggerne også i årene fremover. Disposisjonsfondet ble kraftig svekket i 2024. Basert på de økonomiske forutsetningene i

Budsjettinnstilling 1 ville det svekkes ytterligere. Fondet er nå på et lavere nivå enn det burde være, og de økte inntektsrammene bør dermed i all hovedsak tilbakeføres til fondet.

Som følge av svake driftsresultat i økonomiplanperioden anslås gjeldsgraden å øke fra 69 til 80 prosent og rente- og avdragsutgiftene å vokse med hele 20 prosent. En gjenoppbygging av disposisjonsfondet er nødvendig for at kommunen igjen skal ha egenkapital til å finansiere deler av investeringene.

Oppdaterte vedtakspunkt

Det vises til vedtakspunkt 1 i Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan 2026-2029, som tar høyde for endringer som foreslås i byrådets tilleggsinnstillinger.

Nytt punkt 4, erstatter punkt 4 i Innstilling 1:

Avgifter, gebyrer og egenbetalinger for 2026 fastsettes i samsvar med budsjettdokumentasjonen, herunder byrådets Innstilling 1, Tilleggsinnstilling 1 og med de endringer som er foretatt i budsjettbehandlingen i bystyret.

Bystyret vedtar følgende, som kommer i tillegg til vedtakspunktene i Innstilling 1 (nummereringen fortsetter):

20. Med henvisning til punkt 1 under Andre forhold i Tilleggsinnstilling 1, vedtar bystyret følgende:

1. Bystyret tiltrer byrådets forslag om en låneramme på inntil 260 mill. kroner for oppgraderingen av Dikkedokken i tråd med premissene i saken, og gir byrådet fullmakt til å inngå en låneavtale på ordinære, markedsmessige betingelser.
2. Bystyret ber byrådet i senere rapporteringer om å komme tilbake med informasjon om eventuelle endrede premisser for finansieringen nevnt i vedtakspunkt 1 over.

21. Med henvisning til punkt 3 under Andre forhold i Tilleggsinnstilling 1, vedtar bystyret følgende:

Bystyret ber byrådet om at det legges til grunn juletillegg som en del av den årlige sosialhjelpsberegningen. Satser for juletillegg skal være kr. 800 for voksne og kr. 500 for barn. Fastsettelse av juletillegget gjøres innenfor vedtatte budsjетtrammer.

22. Med henvisning til punkt 4 under Andre forhold i Tilleggsinnstilling 1, vedtar bystyret følgende:

Bystyret ber byrådet om å starte arbeidet med å avvikle egenproduksjon med kokk av varmmat i enhetene under Etat for psykisk helse og rustjenester. Varmmat skal fremover bestilles ferdig tilberedt og varmes opp før servering. Bystyret ber byrådet om at det rapporteres tilbake om de økonomiske konsekvensene i revidert budsjett 2026.

Lånevedtak

Lånebeløpet økes med 72,5 mill. i tråd med endringer i finansieringen og økte investeringer på ikke-avgiftsfinansiert område):

Det tas opp lån i år 2026 i samsvar med vedtatt budsjett for bykassen og kommunens lånefond. Dette innebærer lån kr. 3.232.200.000 til investeringsformål og kr 950.000.000 i Startlån fra Husbanken, fordelt på forsøksordning og ordinær ordning. Byrådet gis fullmakt til på kommunens vegne å inngå avtaler om opptak av obligasjonslån, sertifikatlån og gjeldsbrevlån (herunder lån i Husbanken) og til å avtale nærmere lånetidspunkt og lånevilkår og til å undertegne lånekontrakter innenfor vedtatt låneramme. Fullmakten gjelder også refinansiering.

Det foretas ellers ingen endringer i vedtakspunktene som fremgår av Innstilling 1.

Endringer i sentrale inntekter og finansposter

Til disposisjon for tjenesteområdene

Tabellen under oppsummerer foreslåtte endringer for sentrale inntekter og finansposter i tilleggsinnstillingen.

	2026	2027	2028	2029
Sentrale inntekter	-184	-183	-181	-180
Finansinntekter/-utgifter	-113	-110	-118	-127
Avsetninger og bruk av avsetninger	109	77	75	139
Overført til investering	-2	-2	-2	-2
Sum sentrale inntekter og utgifter - Til fordeling tjenesteområdene	-189	-217	-226	-170
Sum fordelt tjenesteområdene	189	217	226	170
Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0

Frie inntekter

I denne tilleggsinnstillingen foreslås det å oppjustere rammetilskuddet og nedjustere skatteanslaget med følgende beløp etter budsjettforliket i Stortinget:

Effekter av statsbudsjettet	2026	2027	2028	2029
Endring rammetilskudd	- 195	- 194	- 193	- 192
Endring skatteanslag	11	12	12	12
Sum	- 184	- 182	- 181	- 180

I budsjettforliket ble kommunens inntekter styrket med 3 mrd., hvor Bergen kommune sin andel anslås å utgjøre 154 mill. For å redusere styringstrykket i kommuner blir enkelte øremerkede tilskudd avvirket og kommunene kompenseres for bortfallet av inntekter gjennom økt rammetilskudd. Dette

utgjør om lag 30 mill. i økt rammetilskudd, men fører til bortfall av øremerkede tilskudd, slik at det i sum gir liten endring for Bergen kommune. Dette gjelder følgende tilskudd som Bergen kommune har mottatt:

- Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede lærere
- Tilskuddsordningen til "Frisklivs-, lærings- og mestringstilbud"
- Kommunalt rusarbeid
- Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte
- Program for folkehelsearbeid i kommunene

I tillegg er det enkelte endringer i skatteregelverket som påvirker kommunens skatteanslag. Blant annet øker personfradraget med 330 kr og stasene i reisefradrag øker. Dette påvirker kommunens skatteinntekter og det anslås om lag 12 mill. i reduserte skatteinntekter. Dette forventes kompensert gjennom økt rammetilskudd.

Avdrag, utlån

	2026	2027	2028	2029
Avdrag, utlån m.v.	-114	-114	-121	-129
Renter m.v.	2	4	3	2
Sum	- 112	- 110	- 118	- 127

Endringer i renter og avdrag er i hovedsak som følge av endringer i selvkostforskriften og den økte avskrivningstiden for vann- og avløpsinvesteringer. Når avskrivningstiden endres, vil tilhørende avdrag knyttet til avgiftsfinansiert gjeld endres tilsvarende og følgelig reduseres avdragene også. Se kapittel Endring i gebyrer og egenbetalinger for nærmere omtale.

Deler av endring i renter og avdrag gjelder nytt låneopptak til ikke-avgiftsfinansierte investeringer. For nærmere omtale se kapittel Endringer i investeringsbudsjettet.

Endringer i driftsbudsjettet

Alle endringer i driftsbudsjettet

Tabellen under viser alle endringer i driftsbudsjettet i tilleggsinnstillingen for HØP26-29. For en totaloversikt over byrådets forslag til HØP26-29 se kortversjonen av budsjettet på kommunens nettsider.

Det er mulig å åpne tabellen for å se type endring. Det er og mulig å filtrere på tjenesteområde og byrådsavdeling.

Endringer per type

Beløp i 1000 kr

Endringstype	Tiltakstype	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye tiltak og realendringer budsjett	Inntektsendringer	-119 361	-107 661	-93 561	-118 061
Nye tiltak og realendringer budsjett	Nye engangstiltak	4 300	1 700	0	0
Nye tiltak og realendringer budsjett	Nye tiltak	61 549	69 999	69 999	69 999
Nye tiltak og realendringer budsjett	Tilpasning til aktivitetsnivå	204 126	213 749	211 973	206 473
Prisjustering og diverse endringer	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler	2 305	-14 277	-21 099	10 988
Prisjustering og diverse endringer	Lønns- og prisvekst mv.	34 288	34 288	34 288	34 288
Prisjustering og diverse endringer	Tekniske justeringer	4 482	5 198	3 428	-22 721
Sentrale poster	Endring i bruk/avsetning av fondsmidler på tj.omr. 23	104 533	89 631	94 104	126 071
Sentrale poster	Renter og avdrag	-112 463	-110 163	-117 963	-127 163
Sentrale poster	Skatt og statstilskudd	-183 759	-182 464	-181 169	-179 874
Totalsum		0	0	0	0

Samletabell med alle realendringer i driftsbudsjettet

Tabellen under inneholder alle forslag til realendringer i tilleggsinnstillingen for HØP 2026-2029 (det

vil si at tekniske endringer ikke inngår her). Innholdet i tabellen kan filtreres ut fra hvilken type endring det er (tiltakstype) og byrådsavdeling. Man kan også filtrere på enkelttiltak, siden noen av disse fremkommer på flere tjenesteområder.

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

Realendringer i budsjettet

Beløp i 1000 kr

Tjenesteområde	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
01A - Barnehage	Justering i tråd med demografisk utvikling	6 510	6 510	6 510	6 510
01A - Barnehage	Svømming i barnehage	3 300	3 300	3 300	3 300
01A - Barnehage	Veiledning nyutdannede lærere	900	1 800	1 800	1 800
01B - Skole	Justering i tråd med demografisk utvikling	7 500	7 500	7 500	7 500
01B - Skole	Veiledning nyutdannede lærere	850	1 700	1 700	1 700
02 - Barnevern	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	2 500	0	0	0
03C - Tjenester til utviklingshemmede	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	39 600	39 600	39 600	39 600
03D - Psykisk helse	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	-2 021	-2 021	-2 021	-2 021
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	-353	-353	-353	-353
04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Tilskudd overført til ramme: Kommunalt rusarbeid	13 621	13 621	13 621	13 621
04B - Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	Tilskudd overført til ramme: Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	3 075	3 075	3 075	3 075
05A - Forebyggende helsearbeid	Frisklvs-, lærings- og mestringstilbud	1 700	1 700	1 700	1 700
05A - Forebyggende helsearbeid	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	2 000	0	0	0
05A - Forebyggende helsearbeid	Tilskudd overført til ramme: Program for folkehelsearbeid i kommunene	103	103	103	103
05B - Behandling og rehabilitering	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	500	0	0	0
09 - Boligtiltak	FDV-utgifter - nye boliger	500	500	500	500
13 - Idrett	Bergen triathlon festival (engangstilskudd)	-1 700	1 700	0	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Ekstern gjennomgang i BBSM	1 000	0	0	0
16 - Administrasjon og fellesfunksjoner	Nye lisenspriser Microsoft 365	12 559	16 882	21 206	21 206
18A - Vann og avløp	Gebyrendring innen VA	110 200	129 900	144 000	119 500
18A - Vann og avløp	Inntektsendring kraftverk	1 300	0	0	0
18A - Vann og avløp	Vedlikehold av va-anlegg	6 000	11 300	5 200	-300
18B - Renovasjon	Endring i årsgebyr husholdningsrenovasjon	-230 587	-230 587	-230 587	-230 587
18B - Renovasjon	Justering av utgifter	171 557	171 557	171 557	171 557
Totalsum		150 613	177 786	188 410	158 410

Endringer i investeringsbudsjettet

Til denne tilleggsinnstillingen foreslås det endringer som baserer seg på ny informasjon som har kommet til etter ferdigstilling av innstilling 1 av økonomiplanen 2026-2029, da det er ønskelig å få innarbeidet et så oppdatert investeringsbudsjett som mulig.

Tabellen under viser endringene sammenlignet med Innstilling 1, samt oppdaterte totaltall. Tallene inkluderer også "Tilskudd til andres investeringer" som er overføring til Bergen Kirkelige Fellesråd. Her er det ingen endringer i Tilleggsinnstilling 1. Det er heller ingen endringer på avgiftsfinansierte investeringer.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	Sum 26-35
Budsjettinnstilling 1	3 133*	3 241	2 725	2 951	2 801	3 411	2 709	2 593	2 270	1 299	27 133
Endringer Till. 1	52	8	-14	-18	- 2	-7	-	-	-	-	20
Ikke-avg. totalt	3 185	3 249	2 711	2 934	2 800	3 404	2 709	2 593	2 270	1 299	27 153
Budsjettinnstilling 1	811	839	832	952	789	478	319	801	801	801	7 423
Endringer Till. 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Avg. totalt	811	839	832	952	789	478	319	801	801	801	7 423
Totalsum	3 997	4 088	3 543	3 885	3 589	3 883	3 028	3 394	3 071	2 100	34 577

For ikke-avgiftsfinansierte investeringer er det foreslått en total økning i 10-årsperioden på 20,4 mill. Endringene er en kombinasjon av endrede kostnadsrammer og oppdaterte periodiseringer. I tabellen nederst vises endringene per investering.

Det foreslås at låneopptaket korrigeres tilsvarende endringene, utover øremerket finansiering som tilskudd fra andre og redusert bruk av fond som følge av forskyvinger. Det vil gi følgende endret lånebehov i HØP-perioden etter innstilling 1:

Dokumentversjon	2026	2027	2028	2029
Budsjettinnstilling 1	- 3 159,7	- 3 279,2	- 2 770,5	- 3 127,2
Tilleggsinnstilling 1	- 72,5	6,0	15,0	17,6
Totalt lånebehov	- 3 232,2	- 3 273,2	- 2 755,6	- 3 109,5

Og finansieringen av samtlige endringer i tilleggsinnstillingen fordeler seg slik i HØP-perioden:

Finansiering	2026	2027	2028	2029
Bruk av lån	- 72,5	6,0	15,0	17,6
Bruk av ubundne investeringsfond	13,6	-53,9	-53,0	-37,6
MVA-komp.	3,4	-2,9	-0,2	
Tilskudd fra andre	-1,0	42,3	52,3	37,6
Totalsum	-56,5*	-8,4	14,0	17,6

Oversikt over alle endringer i investeringsbudsjettet i Tilleggsinnstilling 1

Beløp i mill kr

Tjenestenivå 2 - ID og beskrivelse	Budpost (T)	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan 2031	Øk.plan 2032	Øk.plan 2033	Øk.plan 2034	Øk.plan 2035
01A Barnehage	Sælen oppveksttun - oppgradering	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01B Skole	Sælen oppveksttun - oppgradering	-15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
01B Skole	Ulriken erstatningsskole	-13,6	-23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
03D Psykisk helse	Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg	0,0	0,0	-1,6	-1,6	-1,6	-6,7	0,0	0,0	0,0	0,0
08 Samferdsel	Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	15,0	16,0	-15,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
08 Samferdsel	Mobilitetstiltak Gåbyen	-4,0	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
09 Boligtiltak	Kjøp av boliger til vanskeligstilte	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10C Naturforvaltning og parkdrift	Den grønne akse	4,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10C Naturforvaltning og parkdrift	Mindetorget	-17,0	14,5	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12 Kultur	Kunstnerisk utsmykning	2,6	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14 Næring	Utfylling av sjøareal i Jekteviken	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalsum		52,0	8,4	-14,1	-17,6	-1,6	-6,7	0,0	0,0	0,0	0,0

* Beløpet i 2026 er 4,5 mill. høyere enn det som ble presentert i Innstilling 1 av HØP26-29. Årsaken er investeringen "Steinsvikneset" som ved en feil ble utelatt fra investeringsprogrammet, men som nå er riktig innarbeidet. Prosjektet med omtale finnes under tj. område 10C i kortversjonen av Handlings- og økonomiplan. Dette er også årsaken til at endret finansiering i 2026 er høyere enn bruttoendringene, og at 2A Hovedoversikt investeringer (§5-5) under delkapittel "Hovedoversikter - endringer sammenlignet med Innstilling 1" fremkommer med en ubalanse på 4,5 mill.

Endringer i tilskuddslisten

Tabellen under viser alle endringer i tilskuddslisten sammenlignet med Innstilling 1. Her inngår både realendringer og tekniske feilrettinger.

I kortversjonen av HØP26-29 finnes en totaloversikt over alle tilskudd.

Endringer i tilskuddslisten*Beløp i 1000 kr*

Avdeling	Tjenesteområde	Tilskuddsmottaker	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Byrådsavdeling for barnehage og skole	01A - Barnehage	Svømming i barnehage	425	425	425	425
Sum Byrådsavdeling for barnehage og skole			425	425	425	425
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Frelsesarmeen (Kommunalt rusarbeid)	2 050	2 050	2 050	2 050
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	Huset (Kommunalt rusarbeid)	1 885	1 885	1 885	1 885
Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold	04A - Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	WayBack Bergen (Kommunalt rusarbeid)	1 025	1 025	1 025	1 025
Sum Byrådsavdeling for barnevern, sosiale tjenester og mangfold			4 960	4 960	4 960	4 960
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	12 - Kultur	Bergen nasjonale veteranskipshavn (engangstilskudd)	200	200	200	200
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	12 - Kultur	Ferieopphold for personer med utviklingshemming	923	923	923	923
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	13 - Idrett	Bergen triathlon festival () - engangstilskudd	-1 700	1 700	0	0
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	13 - Idrett	Idrettsrådet i Bergen (971348593) - Basistilskudd	271	271	271	271
Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett	13 - Idrett	Støtte til private anlegg	3 216	3 216	3 216	3 216
Sum Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett			2 910	6 310	4 610	4 610
Totalsum			8 295	11 695	9 995	9 995

Under Byrådsavdeling for barnehage og skole legges det inn tilskudd til transport og organisering for svømmeopplæring, etter den statlige tilskuddsordningen ble avvirket i Statsbudsjettet for 2026. Både private og kommunale barnehager kan søke.

Under Byrådsavdeling for barnevern, sosial og mangfold er det lagt inn tilskudd til tre organisasjoner, som følge av at rammen for den statlige tilskuddsordningen "Kommunalt rusarbeid" overføres kommunene via rammetilskuddet i Statsbudsjettet for 2026. De tre organisasjonene har tidligere fått videreformidlet statstilskudd, og legges derfor inn som egne tilskuddsmottakere fra kommunen.

Under Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett er det foreslått at tilskuddet til Bergen triathlon festival flyttes fra 2026 til 2027, som følge av at Festivalen vil ikke gjennomføres i 2026. Det settes av budsjett til gjennomføring i 2027.

Øvrige endringer hos Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett er feilrettinger. Fire tilskuddsmottakere var ikke oppført på tilskuddlisten i Innstilling 1, selv om midlene var budsjettetert til formålet.

For mer informasjon henvises det til de ulike tjenesteområdene.

Endringer i gebyrer og egenbetalinger

Endringer i gebyrer

Renovasjonsgebyrer

Bergen kommune har ansvaret for at husholdningsavfallet i kommunen samles inn etter forurensningsloven § 30. Bergen har tildelt BIR enerett til utføre oppgaven på vegne av kommunen.

Klima- og miljødepartementet har de siste to årene vedtatt og innført strenge krav til kildesortering i avfallsforskriften. Fra 2023 har det vært krav til utsortering av plast og bioavfall (matavfall). Fra 2025 er det i tillegg krav til utsortering av papp- og papiravfall, glass- og metallemballasje og tekstilavfall.

I tillegg til de nye utsorteringskravene, er det også blitt et krav at innsamlingsordningen for matavfall, plast, papp- og papir og glass- og metallemballasje skal være hjemme hos husholdningene. For tekstilavfall er det tilstrekkelig med leveringstilbud der innbyggerne selv leverer avfallet til et oppsamlingspunkt.

Det er satt konkrete målkrav for utsortering av de ulike avfallsfraksjonene. Målkravene øker utover i perioden. I 2035 skal 70 % av mat- og plastavfall være utsortert, 85 % av papp- og papir og 90 % av glass- og metallemballasje.

Miljødirektoratet erkjenner at oppfølging av kravene vil kunne gi merkostnader. Samtlige kostnader knyttet til husholdningsrenovasjon skal finansieres av renovasjonsgebyret som betales av husholdningene.

Fra 2025 må kommunen ha dokumentasjon på oppnådd utsorteringsgrad for de ulike avfallsfraksjonene. Utsorteringsgrad rapporteres også til KOSTRA (Kommune-Stat-rapportering).

Miljøstyresmaktene v/Statsforvalter har anledning til å tilsyn med kommunen for å kontrollere at avfall håndteres slik det nye regelverket krever.

Renovasjonsgebyret for husholdningen i Bergen kommune består av et grunngebyr inkl. 12 tømminger av restavfall, tømming av restavfall utover de inkluderte tømningene og et kommunalt påslag for å dekke kommunens utgifter knyttet til deponier, renovasjonsfaglig oppfølging av BIR og utfakturerings og innfordring av renovasjonsgebyret.

Nye nasjonale utsorteringskrav i avfallsforskriften medfører økte kostnader for BIR AS. Merkostnadene knytter seg bl.a. til kapitalkostnader av nye bospenn for mer utsortering hos husholdningene og økte transportkostnader for henting av flere avfallsfraksjoner hjemme hos kundene. Grunngebyret øker derfor fra kr. 3 581,44 i 2025 til kr. 4 863,35 i 2026. Økningen dekker en generell prisøkning samt økte utgifter knyttet til de nye utsorteringskravene.

En gjennomsnittskunde i Bergen har hittil fått tømt restavfallet sitt omtrent 26 ganger i året. Tabellen nedenfor viser prisen inkl. mva. for kunder som får tømt restavfallet hhv. 12 (minimumskunde), 26 (gjennomsnittskunde) og 52 (maksimumskunde) ganger i året.

		Antall tømminger av restavfall		
Varenavn	Enhetspris	12	26	52
Renovasjon grunnpris inkl. 12 tømminger av restavfall (140L beholder)	4 863,35	4 863,35	4 863,35	4 863,35
Hver ekstra tømming av restavfall (140L) utover de 12 som er inkl. i grunnprisen	90	0	1 260,00	3 600,00
Kommunalt påslag for deponier, renovasjonsfaglig oppfølging, fakturering og innfordring mv.	375	375	375	375
Sum gebyr		5 238,35	6 498,35	8 838,35

Bergen kommune sitt påslag for å dekke kommunens utgifter til renovasjonsfaglig oppfølging, utfakturering og innfordring og utgifter knyttet til husholdningsavfallet sin andel av etterdrift/forvaltning av de nedlagte deponiene som kommunen har ansvar for økes fra kr. 131,25 i 2025 til kr. 375,- i 2026.

Økningen skyldes økte renter og avdrag med rundt 21 mill. årlig knyttet til den gjennomførte saneringen av Slettebakken deponi. I 2024 og 2025 er de økte kostnadene dekket ved bruk av tidligere fondsavsetninger til formålet. Ved utgangen av 2025 vil fondet være tømt og dermed må utgiftene fra 2026 og fremover dekkes av årets gebyrinntekter.

Tabellen nedenfor viser endring i pris fra 2025 til 2026.

	Antall tømminger av restavfall i året		
	12 tømminger	26 tømminger	52 tømminger
Pris i 2025	3 712,69	4 497,39	5 954,69
Pris i 2026	5 238,35	6 498,35	8 838,35
Prisendring	1 525,66	2 000,96	2 883,66

Mer utfyllende informasjon om renovasjonsgebyrene finnes i [Premisser og gebyrregulativ for 2026 for renovasjonsgebyrene](#).

Budsjettmessige konsekvenser av foreslåtte endringer – renovasjon

Renovasjon - budsjettmessig effekt av gebyrforslag	2026	2027	2028	2029
Endringer på tj.omr. 18B Renovasjon	-9,2	-9,2	-9,2	-9,2
Motposter (tj.omr. 21)	-21,7	-21,7	-21,7	-21,7
Effekt på låneopptak (tj.omr. 23)	4,3	4,3	4,3	4,3
Sum - effekt av gebyrforslag renovasjon	-26,7	-26,7	-26,7	-26,7

For renovasjonsområdet skal renovasjonsgebyret dekke alle utgifter knyttet til husholdningsavfall. I økonomiplanperioden er det en endring i rentekostnader som relativt ikke følger endringen i låneopptak. Dette henger blant annet sammen med endringer i selvkostforskriften hvor renteforutsetningene (kalkylerente) er endret. Kalkylerenten for beregning selvkost endres fra 5-årig swaprente pluss 0,5 prosentpoeng til 3-måneders NIBOR pluss 0,7 prosentpoeng. Det betyr at renteforutsetningen for selvkost blir sammenfallende med renteforutsetning for det faktiske låneopptaket, som da allerede er innarbeidet.

Bossnettet

Bergen kommune har, ved bystyrets vedtak i sak 219/20, tildelt BIR enerett til innsamling av husholdningsavfallet. BIR har dermed både rett og plikt til innsamling av husholdningsavfallet i Bergen kommune, slik oppdraget er beskrevet i lokal «Forskrift om håndtering av husholdningsavfall, Bergen kommune, Vestland». BIR har ansvaret for å legge til rette for kildesortering av husholdningsavfall og etablere henteordning for avfallet hos husholdningsabonnentene, slik kravene er definert i avfallsforskriften.

Da bystyret behandlet statusrapporten for bossnettet for året 2022 fra BIR i sak 229/23 ble det fattet vedtak om at det skulle fremlegges en utredning om innsamling av matavfall i blått bossnett. Ved behandlingen av sak 278/24 ble følgende besluttet «Bystyret ber om at byrådet følger opp saken om håndtering av matavfall i blått bossnett».

Bymiljøetaten har fulgt opp saken om innsamling av matavfall i blått bossnett overfor BIR. I mai 2025 meldte BIR om utfordringer med innsamling av matavfall som en egen avfallsfraksjon i bossnettet, og at BIR ikke lenger anbefaler en løsning hvor matavfall samles inn i bossnettet. BIR mener at ulempene som angis ikke er større enn at siste del av utbyggingen av grønt bossnett bør fullføres. Det legges til grunn at oppgitte utfordringer i eksisterende bossnett vil håndteres på en god måte av BIR. Bymiljøetaten legger til grunn at BIR vil håndtere utfordringene med å samle inn og bevare verdiene i avfallet, for både matavfall og plastavfall, papp- og papiravfall og restavfall, i grønt og blått bossnett. Bymiljøetaten vil følge opp BIR i dette arbeidet i samarbeidsorganet administrativ koordineringsgruppe for renovasjonsfaglige saker.

Gebyrer vann og avløp

Momssatsen for vann- og avløpsgebyr ble endret fra 25 % til 15 % med virkning fra 1. juli 2025. Endringen påvirker hverken kommunens utgifter eller inntekter innen området. Det er abonnentene som får effekten direkte ved at vann- og avløpsgebyrene blir redusert når momssatsen reduseres.

Kommunal- og distriktsdepartementet har i september 2025 vedtatt nye regler for beregning av vann- og avløpsgebyrer som trer i kraft fra og med budsjettåret 2026. Endringen innebærer at avskrivningstiden for ledningsnett endres fra maksimalt 40 år til maksimalt 80 år og for anlegg som pumpestasjoner og renseanlegg endres avskrivningstiden fra maksimalt 20 år til maksimalt 40 år. Samtidig endres kalkylerenten for beregning av selvkost fra 5-årig swaprente pluss 0,5 prosentpoeng til 3-måneders NIBOR pluss 0,7 prosentpoeng.

Reglene for avskrivninger i kommuneregnskapet har stor betydning både for kommuneøkonomien og for gebyrene på et tjenesteområde som er underlagt selvkostprinsippet, for eksempel vann- og avløpssektoren. I korte trekk og noe forenklet, er sammenhengen at avskrivningstiden for investeringer har betydning for hvor lang nedbetalingsbetalingstiden for investeringene er. Nærmere bestemt har avskrivningstiden betydning både for løpetiden på kommunens nedbetaling av lån og for hvor lang tid kommunens utlegg til investeringene på selvkostområdet blir nedbetalt av innbyggerne gjennom gebyrene. Avskrivningstiden bør derfor gjenspeile levetiden på investeringen, slik at nedbetalingstiden hverken blir for kort eller lang.

Også kalkylerenten for beregning av selvkost har stor betydning for kommuneøkonomien og gebyrene. I korte trekk har kalkylerenten betydning for nivået på selvkost og gebyrene, men også for hvilken renterisiko kommunene må håndtere når det er avvik mellom kalkylerenten og det faktiske rentebetingelsene som kommunene har på sine lån. Kalkylerenten og dermed gebyrene bør over tid gjenspeile de faktiske rentebetingelsene til kommunene. I tillegg bør renterisikoen for kommunene ikke være for stor.

En gjennomgang og vurdering av restlevetiden til va-anleggene i Bergen viser at vannbehandlingsanlegg og renseanlegg generelt får økt avskrivningstid fra 20 år til 30 år. Ledningsnettet for både vann- og avløp øker fra 40 år til 65 års avskrivningstid.

Avskrivningene reduseres med 118,9 millioner kroner totalt for vann- og avløp i 2026 sammenlignet med hva de ellers ville ha vært. På den annen side så øker renteutgiftene med 5,1 mill. fordi lavere avskrivninger betyr at gjelden nedbetales saktere.

Endringen i regelverk gjør det mulig, til tross for betydelig kostnadspress og høye renter, å foreslå at vann- og avløpsgebyrene eksklusiv mva. holdes uendret fra 2025 til 2026. Gebyret for tømning av septiktank øker med 4 % før mva. Abonnentene vil oppleve en reduksjon på 8 % på vann- og avløpsgebyret og en reduksjon på 4 % på tømning av septiktanker i forhold til vedtatte gebyrsatser i fjor.

Årsgebyr for en gjennomsnittlig abonnent (bolig på 120 m² med stipulert forbruk) vil i 2026 være kr 7 389 inkl. mva. samlet for vann og avløp. Det er en reduksjon på kr 642 inkl. mva. fra 2025. Reduksjonen kommer som en følge av at merverdiavgiften (mva.) for vann- og avløpstjenester ble redusert fra 25 % til 15 % fra 1. juli 2025.

Mer utfyllende informasjon om vann og avløpsgebyrene finnes i [Premisser og gebyrregulativ for 2026 for vann, avløp, tømning av slamavskillere](#).

Budsjettmessige konsekvenser av foreslåtte endringer - vann og avløp

Vann og avløp - budsjettmessig effekt av gebyrforslag	2026	2027	2028	2029
Endringer på tj. omr. 18A Vann og avløp	2,9	19,4	26,3	-5,8
Motposter (tj.omr. 21)	114,6	121,8	122,9	125,0
Effekt på låneopptak (tj.omr. 23)	-118,6	-121,5	-128,6	-136,3
Sum - effekt av gebyrforslag vann og avløp	-1,1	19,7	20,6	-17,1

Vann- og avløpsområdet går i null for kommunen ettersom utgiftene skal dekkes gjennom gebyrer betalt av innbyggerne. Det er ikke nødvendigvis helt samsvar mellom utgifter og inntekter fra et år til annet, og i slike tilfeller dekkes mer- eller mindreutgift med fond. Dette kan variere fra år til år som følge av endring i utgifter og et mål om at det ikke skal være store variasjoner i gebyrnivået fra et år til et annet. Ved fondsbruk eller -avsetning vil dette påvirke kommunens netto driftsresultat – slik som tabellen viser over.

Endringer i egenbetalinger

Nordnes sjøbad har siden 2020 vært tilgjengelig for publikum også på vinteren, men billettprisene for vintersesongen har ikke fremkommet i egenbetalingsoversikten i budsjettet. Lengden på sesong har variert noe fra år til år. Tilbudet er populært og har gode besøkstall. Planen for vinteren 2025/2026 er at sesongen avsluttes lørdag 11. april. Sesongens billettpriser er i tilleggssinnstillingen inkludert på oversikten i budsjettet.

Andre forhold

1. Status for arbeidet med nytt kulturkvartal på Verftet

I møtet 21. juni 2023 tiltrådte Bergen Bystyre i sak 248/23 den fremtidige løsningen for Dikkedokken og et nytt kulturkvartal på Verftet. I tillegg til å samle eierskapet til eiendomsmassen på Dikkedokken og Verftet i et eget holdingselskap – Kulturkvartalet Verftet Holding AS - eid i felleskap av EGD, Bergen kommune og Stiftelsen Kulturhuset USF, innebærer løsningen en oppgradering av de gamle verftshallene på Dikkedokken til en ny kulturarena med en publikumskapasitet på 3 500-4000 personer. Av premissene i saken følger det også at Bergen kommune, gjennom et langsiktig lån, skal bidra med nødvendig kapital til oppgraderingen av Dikkedokken. På vedtakstidspunktet var det blitt gjennomført et mulighetsstudie og et forprosjekt som tilsa en forventet entreprisekostnad og et lånebehov på 155 mill. kroner (målt i 2023-priser). På samme tidspunkt var det også avklart at den planlagte oppgraderingen vil kreve en detaljregulering, men det var ikke kjent hva utfallet av en planprosess ville være. Følgelig var det da heller ikke kjent hva den endelige entreprisekostnaden ville kunne beløpe seg til.

I henhold til den inngåtte avtalen mellom partene, skal kjøpet av eiendommene i kulturkvartalet, og den etterfølgende oppgraderingen av Dikkedokken, forrentes gjennom en markedsmessig leieavtalestruktur der Stiftelsen Kulturhuset USF er den ultimate leietaker, og der stiftelsens husleieforpliktelser skal finansieres av de inntektene som det nye kulturkvartalet forventes å kunne generere når den nye kulturarenaen på Dikkedokken er ferdigstilt. I påvente av at oppgraderingsprosjektet blir ferdigstilt og en kan begynne å realisere det økonomiske potensialet som det nye kulturkvartalet representerer, mottar Stiftelsen Kulturhuset USF et særskilt tilskudd til dekning av sine husleieforpliktelser. Det særskilte tilskuddet ble avsatt i HØP2025-2028 og er foreslått videreført i HØP 2026-2029.

Det felleseide holdingselskapet har siden bystyrevedtaket i 2023 jobbet videre med kulturkvartalprosjektet, og arbeidet med en reguleringsplan ble startet i september 2023. Som følge av at planområdet for reguleringsarbeidet ble utvidet til også å inkludere USF Verftet, har planprosessen blitt mer omfattende og komplisert, med flere krav som må innfris enn det som opprinnelig var lagt til grunn. Planprosessen har også avstedkommet krav knyttet til blant annet sikring av eiendommene mot flom, stormflo, og økt havnivå. Dagens kaikanter ligger om lag 1 meter lavere enn kravet til et forsvarlig stormflonivå inkludert forventet havnivåstigning. Ettersom det ikke er praktisk mulig å heve bygningsmassen med 1 meter, har en måttet foreta en krevende og komplisert endring av rom- og funksjonsprogrammet for kulturarenaen på Dikkedokken for å tilfredsstille dagens krav. Kravene som ventelig må innfris i reguleringsplanen, kombinert med den lønns- og prisstigningen som har funnet sted i perioden siden det opprinnelige forprosjektet ble utarbeidet, har resultert i et annet og mer krevende kostnadsbilde for oppgraderingsprosjektet, enn det som lå til grunn for bystyresaken i 2023. Styret i holdingselskapet har som følge av dette tatt aktive grep for å unngå en større kostnadsvekst i prosjektet, enn det som er vurdert som helt nødvendig. Blant annet er deler av det innvendige prosjektet i verftshallene tatt ut, oppgradering av kaifronter er satt på vent inntil videre, og i tillegg jobbes det med en annen løsning for rehabiliteringen av Dokkhuset. Ved siden av dette har styret også fått gjennomført en juridisk vurdering som nå viser at det likevel ikke er et krav om at oppgraderingsentreprisen må gjennomføres som en offentlig anskaffelse, såfremt visse vilkår blant annet knyttet til markedsmessigheten i finansieringsavtalen med kommunen er oppfylt. I gjennomføringen vil styret likevel sørge for å ivareta prinsippene om blant annet konkurranse, åpenhet, og forsvarlighet i lønns- og arbeidsvilkår. Styret

står etter dette tilbake med et omarbeidet oppgraderingsprosjekt med en forventet kostnad på 260 mill. kroner. Styret vurderer at et prosjekt innenfor denne kostnadsrammen representerer et minimum av det som må til for at kulturkvartalet skal ha det økonomiske potensialet som hele den vedtatte avtaleinnretningen baserer seg på.

En økt kostnadsramme for prosjektet vil i utgangspunktet innebære at lånebehovet øker sammenlignet med det som lå til grunn i bystyresaken fra juni 2023. Etableringen av det nye kulturkvartalet står nå imidlertid ved et viktig veiskille. Reguleringsplanen har i høst vært ute på offentlig høring og forventes fremsendt til politisk behandling i løpet av våren 2026. Holdingselskapet vil parallelt med dette jobbe videre med å forberede gjennomføringsfasen i prosjektet med planlagt oppstart av oppgraderingsentreprisen sen høst 2026. Selskapet har så langt brukt betydelige ressurser på planarbeidet, og overgangen til en gjennomføringsfase innebærer også en økning i kostnadspådrag. Selskapet er derfor avhengig av forutberegnelighet med hensyn til finansiering for å gå videre med prosjektet. Byrådet er opptatt av å sikre fremdriften i prosjektet og forutberegnelighet for selskapet, og vil i denne sak derfor foreslå at bystyret vedtar en oppjustert låneramme på inntil 260 mill. kroner, for å sikre en etablering av den nye kulturarenaen på Dikkedokken i tråd med styrets omarbeidede oppgraderingsprosjekt.

Samtidig innebærer en økt låneramme at den samlede investeringen som skal forrentes gjennom den inngåtte leieavtalestrukturen også øker. Konsekvensen for den ultimate leietakeren, Stiftelsen kulturhuset USF, vil derfor bli at husleieforpliktelsen blir høyere enn det som opprinnelig ble lagt til grunn i saken fra 2023. Hvorvidt det økonomiske potensialet i det nye kulturkvartalet er stort nok til å absorbere en slik kostnadsøkning på stiftelsens hånd er foreløpig uvisst, men etter alle solemerker lite sannsynlig, i hvert fall de første årene etter at kulturkvartalet er fullstendig etablert. Det vil i så fall innebære en videreføring av det særskilte tilskuddet til stiftelsen i en lengre periode enn først antatt. Byrådet vil derfor gå i dialog med styret i holdingselskapet for å utrede om det innenfor den gjeldende avtalestrukturen, og innenfor relevant lovverk, er mulig å finansiere deler av oppgraderingen på en måte som ikke påvirker leienivået i leieavtalestrukturen, dvs. på en måte som gjør at det ikke er behov for å benytte hele den foreslåtte lånerammen på 260 mill. kroner. Dersom det identifiseres valgbare muligheter for å redusere det samlede lånebeløpet, vil byrådet orientere om disse i senere rapporteringer til bystyret.

Forslag til vedtak:

1. Bystyret tiltrer byrådets forslag om en låneramme på inntil 260 mill. kroner for oppgraderingen av Dikkedokken i tråd med premissene i saken, og gir byrådet fullmakt til å inngå en låneavtale på ordinære, markedsmessige betingelser.
2. Bystyret ber byrådet i senere rapporteringer om å komme tilbake med informasjon om eventuelle endrede premisser for finansieringen nevnt i vedtakspunkt 1 over.

2. Prinsippsak om havnevirksomhet og byutvikling på Dokken – løypemelding

Bystyret behandlet ovennevnte sak (207/25) i sitt møte 18. juni i år. Saken redegjør for byrådets overordnede plan for hvordan man i en kort og mellomlang periode både skal klare å ivareta en havnedrift i tråd med havne- og farvannslovens bestemmelser, samtidig som byutviklingen på Dokken kan igangsettes i henhold til planlagt fremdrift for områdeplan for Dokken Sør og samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet (HI/FDIR). Planen er delt inn i to hovedfaser.

Fase 1 (i perioden 2028-2035) handler om å frigjøre areal til havnedrift ved dagens cruisekai på Dokken, om å frigjøre areal til HI/FDIR sitt byggeprosjekt, samt om å frigjøre areal til planlagt byutvikling i deler av Dokken sør. Dette sikres ved å legge til rette for cruisevirksomhet og havnedrift ved Havnelageret, gjennom å etablere en flytende cruisepir og gjennom å foreta utfylling i sjø ved ro-ro-rampen i Jekteviken. Dette vil gi nødvendig tilkomst til, og areal ved, Havnelageret i byggeperioden for HI/FDIR og i driftsfasen frem til senest 2035. Fase 2 (perioden 2035 og fremover) handler om å frigjøre hele Dokken sør til byutvikling. Dette skal sikres ved å legge til rette for en relokalisering av all cruisevirksomhet og all havnedrift til Jekteviken nord gjennom å foreta utfylling i sjø ved Jektevikens tverrende, og deretter gjennom å flytte den flytende cruisepiren fra fase 1, slik at denne blir en forlengelse av det nye utfylte arealet samme sted.

Byrådet allerede er godt i gang med det arbeidet som inngår i planen, og flere av tiltakene jobbes det parallelt med. De tiltakene som er opplistet over for de to fasene, er delt inn i seks ulike delprosjekter. I tråd med bystyrets vedtak har det siden juni vært jobbet med å finne løsninger for, og å kostnadsberegne de ulike delprosjektene. Et samlet anslag på hva de ulike delprosjektene vil innebære av kostnader skal etter planen foreligge ved årsskiftet 2025/2026. Byrådet vil derfor komme tilbake til bystyret når denne informasjonen foreligger. For ett av tiltakene – utfylling av sjøareal Jekteviken i fase 1 – foreligger det imidlertid allerede nå et kostnadsanslag. Dette tiltaket omtales nærmere lenger nede.

For å sikre at løsningen i Jekteviken nord er realiserbar innen 2035, er det også igangsatt et planarbeid for utfylling og etablering av ny kaifront i Jektevikens tverrende. Et viktig element i den praktiske løsningen som det skal reguleres for, er tilgang til steinmasser. Det pågår nå en dialog med Bybanen og SVV for å avklare dette, og denne avklaringen vil være førende for hvordan løsningsarbeidet og den tilhørende planprosessen skal gå videre. Byrådet vil komme tilbake til bystyret når nærmere informasjonen om dette foreligger.

Tilgang til steinmasser er også et helt sentralt premiss for utfyllingen av sjøareal i Jekteviken, som er ett av de mest tidskritiske tiltakene i fase 1. Det skisserte behovet for utfyllingen er 100 000 kubikkmeter steinmasse. Sotra Link sitter i dag på store overskuddsmasser fra arbeidet med det nye Sotrasambandet. Dette er masser som, i tråd med de sist gitte tillatelser, er planlagt dumpet i Storavatnet. Gjennom en tett dialog med Sotra Link har en imidlertid sikret at deler av disse massene i stedet kan transporteres til Slettebakken nå i høst (jfr. bystyrets vedtak av tilleggforslag i 2. tertialrapport), og deretter, at deler av massene kan transporteres til utfylling i Jekteviken. En viktig forutsetning for det siste er imidlertid at en er klar for mottak av steinmasser i Jekteviken så snart leveringen til Slettebakken er ferdig, dvs. tidlig på nyåret i 2026. Det har gjennom høsten derfor vært jobbet aktivt med å få nødvendige tillatelser til utfylling i Jekteviken. Søknad om rammetillatelse ble sendt inn til Plan- og bygningsetaten i siste halvdel av november. For å kunne gå i gang med utfyllingen er det også nødvendig å ha sikret budsjettmessig inndekning for tiltaket. I tillegg til arbeidet med å sikre nødvendige tillatelser har det derfor også blitt utarbeidet et kostnadsanslag for utfyllingen. Steinmassene i seg selv har ingen kostnad, men det må tas høyde for kostnader relatert til søknadsprosess, til prosjektering, til nødvendig tilrettelegging og fysisk arbeid nede i selve Jekteviken, samt til transport fra Storavatnet.

Det er foreløpig ikke inngått noen endelig avtale for levering av steinmasser til Jekteviken. Sist kjente anslag for utfyllingen tilsier en total kostnad på 50 mill. kroner. Utfyllingen i Jekteviken vil, med noen tilpasninger, kunne benyttes til byutviklingsformål når bruken til cruise og havnedrift er avsluttet. I Revidert budsjett/1. tertialrapport 2025 ble det med utgangspunkt i dette derfor foretatt en foreløpig avsetning til formålet i investeringsbudsjettet på 20 mill. kroner. Byrådet foreslår i denne sak å øke denne avsetningen med ytterligere 30 mill. kroner slik at tiltaket, med det kostnadsanslaget som

foreligger per i dag, kan igangsettes i januar 2026. Det vises i den forbindelse til omtalen av tiltaket i investeringsbudsjettet. Byrådet vil komme tilbake med en oppdatering på dette tiltaket i forbindelse med de ordinære statusrapporteringene til bystyret.

Et siste, og viktig, element relatert til utfyllingen i Jekteviken er den fremtidig ro-ro-løsningen. Dagens ro-ro-rampe er nemlig plassert der hvor utfyllingen etter planen skal skje. Fase 1 legger derfor også til grunn at det skal etableres en midlertid ro-ro-rampe i forlengelsen av det utfylte arealet, som en erstatning for dagens løsning. Prinsippaken legger til grunn at den midlertidige løsningen skal være en mobil løsning, dvs. en flytende og flyttbar løsning. Det er imidlertid ikke endelig avklart hvilken løsning som vil kreves for å sikre nødvendig funksjon og ytelse i den perioden som fase 1 omfatter. Det foreligger derfor heller ikke noe kostnadsanslag for dette tiltaket. Byrådet vil komme tilbake til bystyret når nærmere informasjonen om dette sammen med de øvrige og resterende kostnadsanslagene omtalt over.

3. Juletillegg som del av sosialhjelpen

Byrådet foreslår juletilskudd for sosialhjelpsmottakere.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om at det legges til grunn juletillegg som en del av den årlige sosialhjelpsberegningen. Satser for juletillegg skal være kr. 800 for voksne og kr. 500 for barn. Fastsettelse av juletillegget gjøres innenfor vedtatte budsjетrammer.

4. Egenproduksjon av varmmat - Etat for psykisk helse og rustjenester

Byrådet viser til at noen av bosentrene under Etat for psykisk helse og rustjenester har egenproduksjon av mat, mens andre ikke har det. Bosentrene er små enheter, og det foreslås at det fremover legges til grunn lik praksis, og at varmmat bestilles til samtlige botiltak.

Forslag til vedtak:

Bystyret ber byrådet om å starte arbeidet med å utvikle egenproduksjon med kokk av varmmat i enhetene under Etat for psykisk helse og rustjenester. Varmmat skal fremover bestilles ferdig tilberedt og varmes opp før servering. Bystyret ber byrådet om at det rapporteres tilbake om de økonomiske konsekvensene i revidert budsjett 2026.

5. Endringer i mål og indikatorer

Sammenliknet med innstilling 1 er det gjort noen endringer i mål og indikatorer i måltabellene per tjenesteområde. Endringene er gjort på tjenesteområde 01A, 01B, 01C, 02, 03D, 04A, 04B, 04C, 05A og 05B. Endringene gjelder oppdatering av tallverdier, rettskriving og at én indikator er tatt ut. Mål og indikatorer vil bli oppdatert i kortversjonen av HØP, som legges frem snarlig etter tilleggssinnstillingen.

1A Hovedoversikt drift (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	0	0	-195 207	-194 004	-192 801	-191 599
Inntekts- og formuesskatt	0	0	11 448	11 540	11 632	11 725
Sum generelle driftsinntekter	0	0	-183 759	-182 464	-181 169	-179 874
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	0	0	182 483	209 072	219 626	189 377
Avskrivninger	0	0	-122 802	-125 602	-132 702	-140 402
Sum netto driftsutgifter	0	0	59 681	83 470	86 924	48 975
Brutto driftsresultat	0	0	-124 078	-98 994	-94 245	-130 899
Renteinntekter	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	0	0	1 900	3 500	3 000	2 100
Avdrag på lån	0	0	-114 363	-113 663	-120 963	-129 263
Netto finansutgifter	0	0	-112 463	-110 163	-117 963	-127 163
Motpost avskrivninger	0	0	129 702	133 802	139 202	121 002
Netto driftsresultat	0	0	-106 839	-75 355	-73 006	-137 060
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	-1 802	-1 802	-1 802	-1 802
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	-3 687	-20 738	-27 951	4 136
Bruk av bundne driftsfond	0	0	7 794	8 263	8 654	8 654
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	90 164	-21 523	-66 121	-15 453
Bruk av disposisjonsfond	0	0	14 370	111 154	160 226	141 525
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	0	106 839	75 355	73 006	137 060
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

1B Driftsbevilgninger til tjenesteområdene (§5-4)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Barnehage	0	0	-54 859	-53 959	-53 959	-53 959
Skole	0	0	-295 540	-294 690	-294 690	-294 690
Spesialpedagogiske tjenester	0	0	-1 841	-1 841	-1 841	-1 841
Barnevern	0	0	-11 589	-14 089	-14 089	-14 089
Tjenester til eldre	0	0	-121 862	-121 862	-121 862	-121 862
Tjenester til funksjonshemmede	0	0	-1 883	-1 883	-1 883	-1 883
Tjenester til utviklingshemmede	0	0	-16 770	-16 770	-16 770	-16 770
Psykisk helse	0	0	-17 750	-18 530	-18 530	-18 530
Tjenester til rusavhengige og bostedsløse	0	0	3 736	3 736	3 736	3 736
Sosialhjelp og andre sosiale tjenester	0	0	-7 764	-7 764	-7 764	-7 764
Introduksjons- og tolketjenester	0	0	-12 290	-12 470	-12 540	-12 560
Forebyggende helsearbeid	0	0	-4 520	-6 520	-6 520	-6 520
Behandling og rehabilitering	0	0	-7 264	-7 764	-7 764	-7 764
Overføringer til trossamfunn	0	0	0	0	0	0
Brannvesen	0	0	-8 521	-8 521	-8 521	-8 521
Samferdsel	0	0	-610	-610	-610	-610
Boligtiltak	0	0	4 201	4 577	4 577	4 348
Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern	0	0	-1 077	-1 077	-1 077	-1 077
Private planer og byggesak	0	0	1 102	1 102	1 102	1 102
Naturforvaltning og parkdrift	0	0	193	193	193	193
Klima og miljø	0	0	157	157	157	157
Lærlinger	0	0	-69	-69	-69	-69
Arbeidsmarkedstiltak	0	0	-53	-53	-53	-53
Kultur	0	0	-12 032	-12 032	-12 032	-12 032
Idrett	0	0	-3 573	-173	-1 873	-1 873
Næring	0	0	-1 002	-1 002	-1 002	-1 002
Bystyrets organer og administrasjon	0	0	829	829	829	829
Administrasjon og fellesfunksjoner	0	0	1 723	5 046	9 370	9 370
Beredskap og sivilforsvar	0	0	-159	-159	-159	-159
Vann og avløp	0	0	0	0	0	0
Renovasjon	0	0	-1 448	-1 448	-1 448	-1 448
Interne tjenester / fordelte kostnader	0	0	350 410	350 410	350 410	350 410
Pensjon og fellesposter	0	0	411 814	420 232	419 710	395 897

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sum bevilgninger drift, netto	0	0	191 688	202 995	205 027	180 965
Herav:						
Avskrivninger	0	0	-122 802	-125 602	-132 702	-140 402
Motpost avskrivninger	0	0	129 702	133 802	139 202	121 002
Netto renteutgifter og -inntekter	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	-1 802	-1 802	-1 802	-1 802
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	-3 687	-20 738	-27 951	4 136
Bruk av bundne driftsfond	0	0	7 794	8 263	8 654	8 654
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	0	0	182 483	209 072	219 626	189 377

2A Hovedoversikt investeringer (§5-5)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	51 956	8 404	-14 060	-17 633
Sum investeringsutgifter	0	0	51 956	8 404	-14 060	-17 633
Kompensasjon for merverdiavgift	0	0	3 409	-2 891	-178	0
Tilskudd fra andre	0	0	-1 000	42 346	52 332	37 600
Bruk av lån	0	0	-72 499	6 049	14 950	17 633
Sum investeringsinntekter	0	0	-70 090	45 504	67 104	55 233
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	13 634	-53 909	-53 044	-37 600
Avsetning til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	0	0	13 634	-53 909	-53 044	-37 600
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	-4 500	0	0	0

2B Spesifikasjon investeringsutgifter (§5-5)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Barnehage	0	0	15 000	0	0	0	15 000
Skole	0	0	-28 576	-23 424	0	0	-52 000
Psykisk helse	0	0	0	0	-1 650	-1 633	-3 283
Samferdsel	0	0	11 000	13 310	-15 000	-16 000	-6 690
Boligtiltak	0	0	35 000	0	0	0	35 000
Naturforvaltning og parkdrift	0	0	-13 043	17 143	2 590	0	6 690
Kultur	0	0	2 575	1 375	0	0	3 950
Næring	0	0	30 000	0	0	0	30 000
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	51 956	8 404	-14 060	-17 633	28 667

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	0	0	0	0

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan Sum 2026- 2029
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	0	0	51 956	8 404	-14 060	-17 633	28 667

B3 Økonomisk oversikt drift – artsfordeling (§5-6)

Beløp i 1000

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Rammetilskudd	0	0	-195 207	-194 004	-192 801	-191 599
Inntekts- og formuesskatt	0	0	11 448	11 540	11 632	11 725
Overføringer og tilskudd fra andre	0	0	1 620	-15 680	-15 680	-15 680
Salgs- og leieinntekter	0	0	-119 088	-100 688	-86 588	-111 088
Sum driftsinntekter	0	0	-301 227	-298 832	-283 437	-306 642
Lønnsutgifter	0	0	-5 119	331	331	331
Sosiale utgifter	0	0	31 036	31 037	31 037	31 037
Kjøp av varer og tjenester	0	0	241 273	251 012	249 166	243 417
Overføringer og tilskudd til andre	0	0	32 760	43 060	41 360	41 360
Avskrivninger	0	0	-122 802	-125 602	-132 702	-140 402
Sum driftsutgifter	0	0	177 148	199 837	189 191	175 742
Brutto driftsresultat	0	0	-124 078	-98 994	-94 245	-130 899
Renteinntekter	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	0	0	1 900	3 500	3 000	2 100
Avdrag på lån	0	0	-114 363	-113 663	-120 963	-129 263
Netto finansutgifter	0	0	-112 463	-110 163	-117 963	-127 163
Motpost avskrivninger	0	0	129 702	133 802	139 202	121 002
Netto driftsresultat	0	0	-106 839	-75 355	-73 006	-137 060
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	0	0	-1 802	-1 802	-1 802	-1 802
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	-3 687	-20 738	-27 951	4 136
Bruk av bundne driftsfond	0	0	7 794	8 263	8 654	8 654
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	90 164	-21 523	-66 121	-15 453
Bruk av disposisjonsfond	0	0	14 370	111 154	160 226	141 525

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

	Regnskap 2024	Vedtatt budsjett 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	0	106 839	75 355	73 006	137 060
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Kommunens tjenesteområder med forslag til endringer

01A-Barnehage

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-65,6	-65,6	-65,6	-65,6
Konsekvensjustert ramme	-65,6	-65,6	-65,6	-65,6
Tilpasning til aktivitetsnivå	6,5	6,5	6,5	6,5
Nye tiltak	36,1	37,0	37,0	37,0
Inntektsendringer	-31,9	-31,9	-31,9	-31,9
Nye tiltak og realendringer budsjett	10,7	11,6	11,6	11,6
Ramme 2026-2029	-54,9	-54,0	-54,0	-54,0

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Toppet bemanning i barnehagene - statlig tilskudd	-31,9	-31,9	-31,9	-31,9
Nye tiltak	Svømming i barnehage	3,3	3,3	3,3	3,3
Nye tiltak	Toppet bemanning i barnehagene - statlig tilskudd	31,9	31,9	31,9	31,9
Nye tiltak	Veiledning nyutdannede lærere	0,9	1,8	1,8	1,8
Tilpasning til aktivitetsnivå	Justering i tråd med demografisk utvikling	6,5	6,5	6,5	6,5
Totalsum		10,7	11,6	11,6	11,6

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering i tråd med demografisk utvikling

Endringer i fødselstall og befolkningssammensetning har budsjettbehovet for barnehagesektoren variert de siste årene. Etter en periode med redusert behov har fødselstallene i 2024 og hittil i 2025 vist en svak økning. Dette medfører at antall barn med rett til barnehageplass vil stige, og det er nødvendig å justere budsjetttrammen for å sikre tilstrekkelig kapasitet og kvalitet i tjenestene. Tiltaket innebærer en oppdatering av budsjettet basert på prognoser for demografisk utvikling, slik at ressursene tilpasses faktisk behov.

Ved rapportering til 2. tertial 2025 ble det gjort en demografijustering som viste at behovet for 2025 var 6,5 millioner kroner lavere enn tidligere justert budsjett. Denne reduksjonen ble ved en feil videreført for hele kommende budsjettperiode både i tertialrapporten og i innstilling 1 for HØP 2026–2029. For å sikre et korrekt budsjett foreslås det nå en korreksjon av denne dobbeltjusteringen i tilleggsinnstillingen.

Nye tiltak

Svømming i barnehage

Svømmeopplæring for barn mellom 4 og 6 år har i mange år vært finansiert gjennom statlige tilskudd. I Bergen har deltakelsen økt betydelig, og i 2025 fikk 1 710 barn svømmeundervisning. Tilbudet gjennomføres i skolens ferier og organiseres av svømmeklubbene i Bergen. Barnehagene mottar tilskudd til transport og organisering, og både kommunale og private barnehager deltar.

Etter at den statlige tilskuddsordningen ble avvirket i budsjettavtalen for statsbudsjettet for 2026, foreslår byrådet å videreføre tilbudet på samme nivå som i 2025. Det settes av 3,3 millioner kroner til formålet.

Toppet bemanning i barnehagene - statlig tilskudd

Regjeringen bevilget i revidert statsbudsjett for 2025 200 millioner kroner til en tilskuddsordning for å styrke grunnbemanningen i barnehager. Ordningen ble videreført i forslag til statsbudsjett for 2026, og i budsjettavtalen er tilskuddet økt med ytterligere 600 millioner kroner. Midlene skal brukes til å øke bemanningen i barnehagene utover dagens grunnbemanning.

Bergen kommune har beregnet sin andel av det økte tilskuddet til om lag 31,9 millioner kroner. Disse midlene fordeles til både kommunale og private barnehager. Fordelingsmetode vil bli avklart i dialog med barnehageeierne. Totalt forventes barnehagene i Bergen å motta om lag 42,5 millioner kroner til styrket bemanning i 2026.

Veiledning nyutdannede lærere

Formålet med tiltaket er å sikre at nyutdannede lærere og barnehagelærere får kvalifisert veiledning i starten av yrkeskarrieren. Dette skal bidra til en enklere overgang fra utdanning til arbeidsliv, økt trygghet i arbeidssituasjonen og styrket bevissthet om egen kompetanse.

Ordningen har tidligere vært finansiert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet, men er nå innlemmet i kommunens ramme. Fra høsten 2025 ble ordningen utvidet til også å omfatte barnehagelærere. Byrådet foreslår å videreføre veiledningsordningen i samme omfang som i 2025, hvor om lag 155 nyutdannede skole- og barnehagelærere mottok veiledning.

Tilskuddet blir gitt per skoleår, og den kommunale ordningen vil derfor gjelde fra skole- og barnehageåret 2026/2027. Dette gir at tiltaket har en forventet kostnader på 1,75 millioner kroner i 2026, og fra 2027 forventes en årlig kostnad på om lag 3,5 millioner kroner.

Inntektsendringer

Toppet bemanning i barnehagene - statlig tilskudd

Regjeringen bevilget i revidert statsbudsjett for 2025 200 millioner kroner til en tilskuddsordning for å styrke grunnbemanningen i barnehager. Ordningen ble videreført i forslag til statsbudsjett for 2026, og i budsjettavtalen er tilskuddet økt med ytterligere 600 millioner kroner. Midlene skal brukes til å øke bemanningen i barnehagene utover dagens grunnbemanning.

Bergen kommune har beregnet sin andel av det økte tilskuddet til om lag 31,9 millioner kroner. Disse midlene fordeles til både kommunale og private barnehager. Fordelingsmetode vil bli avklart i dialog med barnehageeierne. Totalt forventes barnehagene i Bergen å motta om lag 42,5 millioner kroner til styrket bemanning i 2026.

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35	
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Sælen oppveksttun – oppgradering	2027	0	IA	15,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	15,0	0,0	15,0	15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,0

Sælen oppveksttun - oppgradering

Prosjektet ved Sælen oppveksttun var i tidlig fase planlagt å omfatte tiltak knyttet til både skole og barnehagedelen, med forventet høyest kostnad knyttet til skoledelen. Prosjektet har i løpet av prosessen fått redusert omfang, og uteområde for barnehagen er nå det prioriterte tiltaket. Bevilgningen for prosjektet flyttes derfor fra tjeneste for skole til tjeneste for barnehage.

01B-Skole

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-303,9	-303,9	-303,9	-303,9
Konsekvensjustert ramme	-303,9	-303,9	-303,9	-303,9
Tilpasning til aktivitetsnivå	7,5	7,5	7,5	7,5
Nye tiltak	6,5	14,0	14,0	14,0
Inntektsendringer	-5,6	-12,3	-12,3	-12,3
Nye tiltak og realendringer budsjett	8,3	9,2	9,2	9,2
Ramme 2026-2029	-295,5	-294,7	-294,7	-294,7

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder	-5,6	-12,3	-12,3	-12,3
Nye tiltak	Gratis halvdagsplass SFO 4. trinn i levekårsutsatte områder	5,6	12,3	12,3	12,3
Nye tiltak	Veiledning nyutdannede lærere	0,9	1,7	1,7	1,7
Tilpasning til aktivitetsnivå	Justering i tråd med demografisk utvikling	7,5	7,5	7,5	7,5
Totalsum		8,4	9,2	9,2	9,2

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering i tråd med demografisk utvikling

Endringer i fødselstall og befolkningssammensetning har de siste årene påvirket budsjettbehovet for skolesektoren. Etter en periode med lavere fødselstall og nedgang i elevtallet, viser fødselstallene for 2024 og hittil i 2025 en svak økning. Likevel melder de kommunale skolene om fortsatt reduksjon i elevtallet for skoleåret 2025/2026, og prognosene tilsier at denne trenden vil fortsette noen år fremover.

Ved rapportering til 2. tertial 2025 viste det seg at nedgangen i elevtallet var større enn forventet. Budsjettet ble derfor justert ned med 7,5 millioner kroner for 2025. Denne reduksjonen ble ved en feil videreført for hele økonomiplanperioden både i tertialrapporten og i innstilling 1 til HØP 2026–2029. For å sikre et korrekt budsjett foreslås det nå en korreksjon av denne dobbeltjusteringen i tilleggsinnstillingen.

Nye tiltak

Veiledning nyutdannede lærere

Formålet med tiltaket er å sikre at nyutdannede lærere og barnehagelærere får kvalifisert veiledning i starten av yrkeskarrieren. Dette skal bidra til en enklere overgang fra utdanning til arbeidsliv, økt trygghet i arbeidssituasjonen og styrket bevissthet om egen kompetanse.

Ordningen har tidligere vært finansiert gjennom tilskudd fra Utdanningsdirektoratet, men er nå innlemmet i kommunens ramme. Fra høsten 2025 ble ordningen utvidet til også å omfatte barnehagelærere. Byrådet foreslår å videreføre veiledningsordningen i samme omfang som i 2025, hvor om lag 155 nyutdannede skole- og barnehagelærere mottok veiledning.

Tilskuddet blir gitt per skoleår, og den kommunale ordningen vil derfor gjelde fra skole- og barnehageåret 2026/2027. Dette gir at tiltaket har en forventet kostnader på 1,75 millioner kroner i 2026, og fra 2027 forventes en årlig kostnad på om lag 3,5 millioner kroner.

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

		Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35	
Investeringsprosjekter	Ferdig år	Saksref.	Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Sælen oppveksttun - oppgradering	2027	0	IA	-15,0	0,0	-15,0	-15,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-15,0
Ulriken erstatningsskole	2027	BY 267/24	IA	-37,0	0,0	-37,0	-13,6	-23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-37,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	-52,0	0,0	-52,0	-28,6	-23,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-52,0

Sælen oppveksttun - oppgradering

Prosjektet ved Sælen oppveksttun var i tidlig fase planlagt å omfatte tiltak knyttet til både skole og barnehagedelen, med forventet høyest kostnad knyttet til skoledelen. Prosjektet har i løpet av prosessen fått redusert omfang, og uteområde for barnehagen er nå det prioriterte tiltaket. Bevilgningen for prosjektet flyttes derfor fra tjeneste for skole til tjeneste for barnehage.

Ulriken erstatningsskole

Endring fra Budsjettinnstilling 1 er en nedjustering av totalramme med 37,0 mill. i tråd med oppdatert antatt prosjektkostnad etter kontraktinngåelse med valgt entreprenør.

01C-Spesialpedagogiske tjenester

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Konsekvensjustert ramme	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8
Ramme 2026-2029	-1,8	-1,8	-1,8	-1,8

02-Barnevern

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-14,1	-14,1	-14,1	-14,1
Konsekvensjustert ramme	-14,1	-14,1	-14,1	-14,1
Nye engangstiltak	2,5	0,0	0,0	0,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	2,5	0,0	0,0	0,0
Ramme 2026-2029	-11,6	-14,1	-14,1	-14,1

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye engangstiltak	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	2,5	0,0	0,0	0,0
Totalsum		2,5	0,0	0,0	0,0

Nye engangstiltak

Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane

Det forventes økte husleieutgifter som følge av midlertidige erstatningslokaler for Familiens hus i Arna/Åsane. I første omgang vil det inngås kontrakter på 12 måneder i påvente av en langsiktig lokasjon for Familiens hus i Arna/Åsane.

Byrådet foreslår å hensyna merutgiften i 2026 med 5 mill.

03A-Tjenester til eldre

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-121,9	-121,9	-121,9	-121,9
Konsekvensjustert ramme	-121,9	-121,9	-121,9	-121,9
Ramme 2026-2029	-121,9	-121,9	-121,9	-121,9

03B-Tjenester til funksjonshemmede

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Konsekvensjustert ramme	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Ramme 2026-2029	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9

03C-Tjenester til utviklingshemmede

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-56,4	-56,4	-56,4	-56,4
Konsekvensjustert ramme	-56,4	-56,4	-56,4	-56,4
Inntektsendringer	39,6	39,6	39,6	39,6
Nye tiltak og realendringer budsjett	39,6	39,6	39,6	39,6
Ramme 2026-2029	-16,8	-16,8	-16,8	-16,8

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	39,6	39,6	39,6	39,6
Totalsum		39,6	39,6	39,6	39,6

Inntektsendringer

Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen

Regjeringen Støre la frem sitt forslag til statsbudsjett for 2026 den 15. oktober 2025. I statsbudsjettet fremkommer forslag til nytt innslagspunkt, men ikke verdien av PU-kriteriet. Dette fremkommer først når Helsedirektoratet sender ut informasjon til kommunene om kroneverdi av PU-kriteriet. Brev fra Helsedirektoratet ble sendt ut 21. oktober 2025. Det ble så sendt ut et nytt brev med korrigert verdi for kriteriet 24. oktober 2025.

Informasjonen fra Helsedirektoratet kom for sent til at den kunne hensyntas i byrådets Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan for 2026-2029, som ble fremmet 22. oktober. Det var likevel vurdert som ønskelig å legge til grunn et estimat på hva kroneverdien av kriteriet ville utgjøre i Innstilling 1, ettersom refusjonsordningen beløpsmessig er omfattende (680 mill. 2024) og bare mindre korreksjoner derfor kan medføre store endringer.

De foreløpige beregningene av kriterieverdien, som baserte seg på informasjon i Grønt hefte, viste at Bergen kommune ville motta 40 mill. i merinntekter knyttet til refusjonsordningen. Denne merinntekten ble derfor innarbeidet i byrådets innstilling 1 til HØP26-29.

I forutsetningene fra Helsedirektoratet er det lagt til grunn en korreksjonsfaktor for omfordelingen som ikke var kjent på forhånd og som dermed ikke var hensyntatt i estimatet i Innstilling 1. Dette er også nærmere forklart i dialog med statsforvalteren. Basert på oppjusteringen av kriterieverdien med korreksjonsfaktoren, er effekten for Bergen beregnet på nytt. De nye anslagene viser at Bergen vil få en total merinntekt på 2,8 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025, og ikke 40 mill. som anslått i Innstilling 1, og inntekten må justeres ned tilsvarende.

Det vil samtidig gjøres en omfordeling mellom tjenesteområder av de 2,8 mill. som forventes som samlet merinntekt. Omfordelingen er av teknisk karakter og knytter seg til om endringen gjelder brukere med PU-diagnose eller ikke.

03D-Psykisk helse

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-15,7	-16,5	-16,5	-16,5
Konsekvensjustert ramme	-15,7	-16,5	-16,5	-16,5
Inntektsendringer	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Ramme 2026-2029	-17,8	-18,5	-18,5	-18,5

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Totalsum		-2,0	-2,0	-2,0	-2,0

Inntektsendringer

Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen

Regjeringen Støre la frem sitt forslag til statsbudsjett for 2026 den 15. oktober 2025. I statsbudsjettet fremkommer forslag til nytt innslagspunkt, men ikke verdien av PU-kriteriet. Dette fremkommer først når Helsedirektoratet sender ut informasjon til kommunene om kroneverdi av PU-kriteriet. Brev fra Helsedirektoratet ble sendt ut 21. oktober 2025. Det ble så sendt ut et nytt brev med korrigert verdi for kriteriet 24. oktober 2025.

Informasjonen fra Helsedirektoratet kom for sent til at den kunne hensyntas i byrådets Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan for 2026-2029, som ble fremmet 22. oktober. Det var likevel vurdert som ønskelig å legge til grunn et estimat på hva kroneverdien av kriteriet ville utgjøre i Innstilling 1, ettersom refusjonsordningen beløpsmessig er omfattende (680 mill. 2024) og bare mindre korreksjoner derfor kan medføre store endringer.

De foreløpige beregningene av kriterieverdien, som baserte seg på informasjon i Grønt hefte, viste at Bergen kommune ville motta 40 mill. i merinntekter knyttet til refusjonsordningen. Denne merinntekten ble derfor innarbeidet i byrådets innstilling 1 til HØP26-29.

I forutsetningene fra Helsedirektoratet er det lagt til grunn en korreksjonsfaktor for omfordelingen som ikke var kjent på forhånd og som dermed ikke var hensyntatt i estimatet i Innstilling 1. Dette er også nærmere forklart i dialog med statsforvalteren. Basert på oppjusteringen av kriterieverdien med korreksjonsfaktoren, er effekten for Bergen beregnet på nytt. De nye anslagene viser at Bergen vil få

en total merinntekt på 2,8 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025, og ikke 40 mill. som anslått i Innstilling 1, og inntekten må justeres ned tilsvarende.

Det vil samtidig gjøres en omfordeling mellom tjenesteområder av de 2,8 mill. som forventes som samlet merinntekt. Omfordelingen er av teknisk karakter og knytter seg til om endringen gjelder brukere med PU-diagnose eller ikke.

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg	Løpende					0,0	0,0	-1,6	-1,6	-1,6	-6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,6
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,6	-1,6	-1,6	-6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,6

Psykisk helse - Rehabilitering og nybygg

Investeringen er en sekkepost med midler til senere gjennomføring av både nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter. I tidlig fase vil investeringsprosjektene vises som egne linjer i investeringsprogrammet, med tilstrekkelige midler til gjennomføring av tidlig fase (utredning, regulering, forprosjekt mv.). Midler til gjennomføring (byggefase) tilføres så prosjektet når det er tilstrekkelig avklart. Endring i totalbudsjett skyldes lønns- og prisjustering, samt oppdatert kalkyle.

04A-Tjenester til rusavhengige og bostedsløse

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-9,5	-9,5	-9,5	-9,5
Konsekvensjustert ramme	-9,5	-9,5	-9,5	-9,5
Nye tiltak	13,6	13,6	13,6	13,6
Inntektsendringer	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Nye tiltak og realendringer budsjett	13,3	13,3	13,3	13,3
Ramme 2026-2029	3,7	3,7	3,7	3,7

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Nye tiltak	Tilskudd overført til ramme: Kommunalt rusarbeid	13,6	13,6	13,6	13,6
Totalsum		13,3	13,3	13,3	13,3

Nye tiltak

Tilskudd overført til ramme: Kommunalt rusarbeid

I forbindelse med budsjettforliket mellom regjeringspartiene på stortinget er det besluttet at tilskuddsordningen "Kommunalt rusarbeid" skal overføres til kommunenes rammeoverføringer. Forslaget begrunnes i redusert styringstrykk ovenfor kommunene.

Målsetningen ved tilskuddsordningen var å stimulere til utvikling og styrking av kommunens ansvar for å tilby nødvendige velferd-, helse- og omsorgstjenester til personer med rusmiddelproblemer. Styrkingen bidra til bedret livskvalitet, mestring og mulighet for en aktiv og meningsfull tilværelse for personer med rusmiddelrelaterte problemer og deres pårørende. Kommunene skal gi tilbud innen forebygging, tidlig intervensjon, behandling og oppfølging.

Følgende tiltak foreslås, på lik linje med 2025, tilskudd i 2026 (prisjustert):

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

Tiltak	Beløp 2025	Beløp 2026	Beløp til organisasjoner	Organisasjon
ViVa - Nav Bergen sentrum	1 400 000	1 435 000		Etat for sosiale tjenester
Senter for arbeidstrening/WayBack Bergen	1 000 000	1 025 000	1 025 000	WayBack Bergen
Pilot ROP, adferd/vold	2 000 000	2 050 000		Etat for sosiale tjenester
Natthuset (overnattingstilbud)	2 000 000	2 050 000		Etat for sosiale tjenester
Brobyggere Natthuset (økt personell overnattingstilbud)	600 000	615 000		Etat for sosiale tjenester
Frelsesarmeen - Trygt Hjem	2 000 000	2 050 000	2 050 000	Frelsesarmeen
Utekontakten - Erfaringskonsulent i rusforebyggende oppsøkende team	600 000	615 000		Etat for barn og familie
Utekontakten - Rusforebyggende oppsøkende team	250 000	256 000		Etat for barn og familie
Utekontakten - fagstillinger i rusforebyggende oppsøkende team	1 600 000	1 640 000		Etat for barn og familie
Huset, utvida åpningstid	1 239 121	1 270 000	1 270 000	Huset
Brobyggere Huset	600 000	615 000	615 000	Huset
Totalt	13 289 121	13 621 000	4 960 000	

Beløpene til organisasjonene fremkommer også i tilskuddsliten.

Byrådet foreslår å videreføre tiltak som tidligere fikk tilskudd gjennom tilskuddsordningen i 2025, samt prisjustere for 2026.

Inntektsendringer

Ressurskrevende tjenester - toppfinansieringsordningen

Regjeringen Støre la frem sitt forslag til statsbudsjett for 2026 den 15. oktober 2025. I statsbudsjettet fremkommer forslag til nytt innslagspunkt, men ikke verdien av PU-kriteriet. Dette fremkommer først når Helsedirektoratet sender ut informasjon til kommunene om kroneverdi av PU-kriteriet. Brev fra Helsedirektoratet ble sendt ut 21. oktober 2025. Det ble så sendt ut et nytt brev med korrigert verdi for kriteriet 24. oktober 2025.

Informasjonen fra Helsedirektoratet kom for sent til at den kunne hensyntas i byrådets Innstilling 1 til Handlings- og økonomiplan for 2026-2029, som ble fremmet 22. oktober. Det var likevel vurdert som ønskelig å legge til grunn et estimat på hva kroneverdien av kriteriet ville utgjøre i Innstilling 1, ettersom refusjonsordningen beløpsmessig er omfattende (680 mill. 2024) og bare mindre korreksjoner derfor kan medføre store endringer.

De foreløpige beregningene av kriterieverdien, som baserte seg på informasjon i Grønt hefte, viste at Bergen kommune ville motta 40 mill. i merinntekter knyttet til refusjonsordningen. Denne merinntekten ble derfor innarbeidet i byrådets innstilling 1 til HØP26-29.

I forutsetningene fra Helsedirektoratet er det lagt til grunn en korreksjonsfaktor for omfordelingen som ikke var kjent på forhånd og som dermed ikke var hensyntatt i estimatet i Innstilling 1. Dette er også nærmere forklart i dialog med statsforvalteren. Basert på oppjusteringen av kriterieverdien med korreksjonsfaktoren, er effekten for Bergen beregnet på nytt. De nye anslagene viser at Bergen vil få en total merinntekt på 2,8 mill. sammenlignet med vedtatt budsjett 2025, og ikke 40 mill. som anslått i Innstilling 1, og inntekten må justeres ned tilsvarende.

Det vil samtidig gjøres en omfordeling mellom tjenesteområder av de 2,8 mill. som forventes som samlet merinntekt. Omfordelingen er av teknisk karakter og knytter seg til om endringen gjelder brukere med PU-diagnose eller ikke.

04B-Sosialhjelp og andre sosiale tjenester

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8
Konsekvensjustert ramme	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8
Nye tiltak	3,1	3,1	3,1	3,1
Nye tiltak og realendringer budsjett	3,1	3,1	3,1	3,1
Ramme 2026-2029	-7,8	-7,8	-7,8	-7,8

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye tiltak	Tilskudd overført til ramme: Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte	3,1	3,1	3,1	3,1
Totalsum		3,1	3,1	3,1	3,1

Nye tiltak

Tilskudd overført til ramme: Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte

I forbindelse med budsjettforliket mellom regjeringspartiene på stortinget er det besluttet at tilskuddsordningen "Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte" skal overføres til kommunenes rammeoverføringer. Forslaget begrunnes i redusert styringstrykk ovenfor kommunene.

Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere til utvikling av de sosiale tjenestene og tiltak i kommunene etter sosialtjenesteloven. Gjennom nye arbeidsmetoder og samarbeidsformer skal innbyggerne i kommunen oppleve høyere kvalitet i tjenestene og en forbedring i levekårene. Det overordnede målet er å skape et helhetlig og samordna tjenestetilbud tilpassa behovet til brukerne.

Sosialtjenesten i Bergen kommune fikk i 2025 3,0 millioner gjennom tilskuddordningen. Byrådet foreslår at sosialtjenesten styrkes tilsvarende tilskudd mottatt i 2025.

04C-Introduksjons- og tolketjenester

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-12,3	-12,5	-12,5	-12,6
Konsekvensjustert ramme	-12,3	-12,5	-12,5	-12,6
Ramme 2026-2029	-12,3	-12,5	-12,5	-12,6

05A-Forebyggende helsearbeid

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3
Konsekvensjustert ramme	-8,3	-8,3	-8,3	-8,3
Nye tiltak	1,8	1,8	1,8	1,8
Nye engangstiltak	2,0	0,0	0,0	0,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	3,8	1,8	1,8	1,8
Ramme 2026-2029	-4,5	-6,5	-6,5	-6,5

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye engangstiltak	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	2,0	0,0	0,0	0,0
Nye tiltak	Frisklivs-, lærings- og mestringstilbud	1,7	1,7	1,7	1,7
Nye tiltak	Tilskudd overført til ramme: Program for folkehelsearbeid i kommunene	0,1	0,1	0,1	0,1
Totalsum		3,8	1,8	1,8	1,8

Nye tiltak

Frisklivs-, lærings- og mestringstilbud

I budsjettforliket i Stortinget om statsbudsjettet for 2026, ble det enighet om å redusere "styringstrykket" overfor kommunene. I den sammenhengen blir en del øremerkede tilskudd avvirket og lagt inn i rammetilskuddet til kommunene. Tilskuddsordningen "Frisklivs, lærings- og mestringstilbud" over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett (Kap. 760, post 61), blir avvirket. Bergen kommunes andel av dette er ca 1,7 mill kr.

Byrådet foreslår at budsjettet styrkes med disse midlene, og at de benyttes til opplærings- og mestringstiltak i regi av kreftkoordinatorer og økt innsats på forebyggende hjemmebesøk.

Tilskudd overført til ramme: Program for folkehelsearbeid i kommunene

I forbindelse med budsjettforliket mellom regjeringspartiene på stortinget er det besluttet at tilskuddsordningen "Program for folkehelsearbeid i kommunene" skal overføres til kommunenes rammeoverføringer. Forslaget begrunnes i redusert styringstrykk ovenfor kommunene.

Tilskuddet skal støtte kommunene i å utvikle og gjennomføre helsefremmende og forebyggende tiltak. Bergen kommune mottok i 2025 0,1 millioner gjennom tilskuddsordningen. Byrådet foreslår at budsjettet styrkes tilsvarende tilskudd mottatt i 2025.

Nye engangstiltak

Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane

Det forventes økte husleieutgifter som følge av midlertidige erstatningslokaler for Familiens hus i Arna/Åsane. I første omgang vil det inngås kontrakter på 12 måneder i påvente av en langsiktig lokasjon for Familiens hus i Arna/Åsane.

Byrådet foreslår å hensyna merutgiften i 2026 med 5 mill.

05B-Behandling og rehabilitering

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-7,8	-7,8	-7,8	-7,8
Konsekvensjustert ramme	-7,8	-7,8	-7,8	-7,8
Nye engangstiltak	0,5	0,0	0,0	0,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	0,5	0,0	0,0	0,0
Ramme 2026-2029	-7,3	-7,8	-7,8	-7,8

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye engangstiltak	Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane	0,5	0,0	0,0	0,0
Totalsum		0,5	0,0	0,0	0,0

Nye engangstiltak

Husleie erstatningslokaler Familiens hus - Arna/Åsane

Det forventes økte husleieutgifter som følge av midlertidige erstatningslokaler for Familiens hus i Arna/Åsane. I første omgang vil det inngås kontrakter på 12 måneder i påvente av en langsiktig lokasjon for Familiens hus i Arna/Åsane.

Byrådet foreslår å hensyna merutgiften i 2026 med 5 mill.

06-Overføringer til trossamfunn

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan		
	2026	2027	2028
	2029		

07-Brannvesen

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
Konsekvensjustert ramme	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
Ramme 2026-2029	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5

08-Samferdsel

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Konsekvensjustert ramme	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
Ramme 2026-2029	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg	2028 0	IA	0,0	0,0	0,0	15,0	16,0	-15,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mobilitetstiltak Gåbyen	Løpende					-4,0	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,7
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	11,0	13,3	-15,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-6,7

Klostergarasjen - rehabilitering og nybygg

Det er gjennomført ytterligere kartlegginger knyttet til tilstanden og skadeutvikling på Klostergarasjen parkeringsanlegg. Kartleggingen har avdekket at overdekningen på armeringen er mindre enn det som var forventet.

For å unngå mer omfattende skader, og for å kunne gjennomføre en utbedring med minst mulig avstenging av plasser, og tapte parkeringsinntekter, anbefaler byrådet at prosjektet får forsert fremdrift i forhold til tidligere planer, og at bevilgningene flyttes til 2026 og 2027.

Mobilitetstiltak Gåbyen

I forbindelse med økt budsjettbehov for prosjekt under budsjettpost Den grønne akse, flyttes det budsjettmidler tilsvarende 6,7 mill. for årene 2026 og 2027 fra Mobilitetstiltak Gåbyen til Den grønne akse. Midler fordeles til prosjektet *Den grønne akse, tiltak for universell utforming*, da dette er et konkret prosjekt som er klart for utførelse i 2026 og 2027, og som skal bidra til at flere bruker gange som transportform i sentrale parker og byrom i Den grønne akse.

09-Boligtiltak

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	3,7	4,1	4,1	3,8
Konsekvensjustert ramme	3,7	4,1	4,1	3,8
Nye tiltak	0,5	0,5	0,5	0,5
Nye tiltak og realendringer budsjett	0,5	0,5	0,5	0,5
Ramme 2026-2029	4,2	4,6	4,6	4,3

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye tiltak	FDV-utgifter - nye boliger	0,5	0,5	0,5	0,5
Totalsum		0,5	0,5	0,5	0,5

Nye tiltak

FDV-utgifter - nye boliger

Anslåtte FDV-utgifter til knyttet til prosjekt for kjøp av 10 nye kommunale boliger til vanskeligstilte.

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																
Kjøp av boliger til vanskeligstilte	2026	IA	35,0	0,0	35,0	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	35,0	0,0	35,0	35,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35,0

Kjøp av boliger til vanskeligstilte

Antall bostedsløse og antall på venteliste for kommunal bolig er økende. For å imøtekomme behovet for flere boliger foreslår byrådet at det avsettes 35 millioner til kjøp av flere boliger til vanskeligstilte, tilsvarende ca. 10 boliger. Hensikten med avsetningen er å unngå betydelige merkostnader ved midlertidig botilbud.

10A-Offentlige planer, byplanlegging og kulturminnevern

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Konsekvensjustert ramme	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
Ramme 2026-2029	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1

10B-Private planer og byggesak

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	1,1	1,1	1,1	1,1
Konsekvensjustert ramme	1,1	1,1	1,1	1,1
Ramme 2026-2029	1,1	1,1	1,1	1,1

10C-Naturforvaltning og parkdrift

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	0,2	0,2	0,2	0,2
Konsekvensjustert ramme	0,2	0,2	0,2	0,2
Ramme 2026-2029	0,2	0,2	0,2	0,2

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35	
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Den grønne akse	Løpende					4,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			6,7
Mindetorget	2031	IA	0,0	0,0	0,0	-17,0	14,5	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			0,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer			0,0	0,0	0,0	0,0	-13,0	17,1	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		6,7

Den grønne akse

Prosjektet Den grønne akse, tiltak for universell utforming blir dyrere enn antatt. Dette dekkes ved å flytte 6,7 mill. fra budsjettposten Mobilitetstiltak Gåbyen til Den grønne akse- tiltak for universell utforming. Mobilitetstiltak Gåbyen har et overlappende formål om å bedre forhold for gående i sentrum.

Prosjektet søker parallelt økonomistøtte fra Klimasats og Kulturminnefondet, og dersom en oppnår å få støtte vil disse midlene redusere kommunens kostnader ved prosjektet.

Gangaksen fra den blå steinen og til hovedbiblioteket har stor variasjon av lysnivåer, og enkelte strekk er mørke. Festplassen er kraftig belyst, men det gjør også at overgang og kontrast til gangveiene rundt vannet er stor. Den manglende sammenhengen i lysstyrke gjør at gangaksen og arealene rundt oppleves utfordrende av mange, og spesielt eldre og svaksynte. Aksen er en av byens mest sentrale byrom, og en godt opplyst gangakse vil også styrke opplevelsen av trygghet.

Dagens lykter var spesialtegnet (egen designkonkurranse i 1921) for parkområdet i Byparken og rundt Smålungeren. Kulturvernet påpeker at ved utskifting av lykter som er kommet til etter 2.verdenskrig, bør man etterstrebe en tilbakeføring til denne standarden i hele denne delen av Den grønne aksen, med unntak av Festplassen, som ble nyanlagt etter årtusen-skiftet. Dette betyr at en må reetablere de historiske lyktene, men at innholdet i selve lykten blir moderne slik at en oppnår ønsket belysning mht. universell utforming, men også generell lysforurensing.

TILLEGGSINNSTILLING TIL HØP 2026-2029

Formålet med prosjektet er å tilgjengeliggjøre viktige møteplasser i sentrum for alle fotgjengere, forbedre trygghet i parkene på kvelds- og vinterstid, og bidra til at hverdagsreiser i og gjennom Den grønne akse i størst mulig grad kan gjøres til fots, uavhengig av funksjonsvariasjoner. Prosjektet vil omfatte en helhetlig oppgradering av både belysning og ledesystem for blinde og svaksynte langs hele aksen fra den blå steinen til hovedbiblioteket. Konkret vil en

oppgradere og gjenbruke eksisterende historiske lykter, og bestille nye historiske lykter. Ved å flytte lyktene fra Rasmus Meyers allé til Smålungeren, og erstatte disse lyktene (i Rasmus Meyers allé) med moderne lykter, antas det at kostnadene også vil reduseres noe. De historiske lyktene vil også bli beskyttet mot påkjørsler dersom de flyttes inn i parken.

Løsningen blir dyrere enn forutsatt pga. spesialtilpasning av både design og belysningen pga. kulturmiljøhensyn. Rehabilitering av byrom i sentrum er krevende, og det hefter således fremdeles noe usikkerhet rundt prosjektets kostnader. Det tas derfor høyde for ekstra usikkerhet i forslaget. Det vil gjennomføres en usikkerhetsanalyse.

Mindetorget

Prosjektet er i planleggingsfase. Prosjektet har en rekke avhengigheter mot utbyggere i området, og fremdriften hemmes i påvente av nødvendige avklaringer hos eksterne parter. Det foreslås dermed å skyve midler fra 2026 til 2027 og 2028.

10D-Klima og miljø

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløb i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	0,2	0,2	0,2	0,2
Konsekvensjustert ramme	0,2	0,2	0,2	0,2
Ramme 2026-2029	0,2	0,2	0,2	0,2

11A-Lærlinger

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Konsekvensjustert ramme	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Ramme 2026-2029	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

11B-Arbeidsmarkedstiltak

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Konsekvensjustert ramme	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Ramme 2026-2029	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1

12-Kultur

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-12,0	-12,0	-12,0	-12,0
Konsekvensjustert ramme	-12,0	-12,0	-12,0	-12,0
Ramme 2026-2029	-12,0	-12,0	-12,0	-12,0

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35	
		Gj.vedtak	Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Kunstnerisk utsmykning	Løpende					2,6	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,0	

Kunstnerisk utsmykning

Ved en feil ble det ble gjenstående budsjettmidler på kr. 2,9 mill. knyttet til kunstnerisk utsmykning utelatt i oppbudsjetteringen 2025 (revidert budsjett). Bevilgningen er knyttet til prosjekt Skulpturløype Store lungegårdsvann og Hovedskulptur bystrand i Møllendal. Skulpturløype er et pågående prosjekt, og kunst på bystrand Møllendal er påbegynt ved at sokkel for temporær kunst er anskaffet og tilrettelegging er i gang. Det Nyttige Selskap (DNyS) har 250 års jubileum i 2025, og har i denne sammenheng gitt tilsagn til ytterligere finansiering på kr. 1 mill. til Bystranden i Bergen som jubileumsgave til Bergen by;

Jubileumsgave til Bergen by

Vedtak DNyS:

"Som jubileumsgave til Bergen by, bevilger DNyS inntil 1 mill. kroner til kunstnerisk utsmykning av Bystranden, konkretisert med realisering av en arena for temporære verk. Selskapet vil følge prosessen videre med tanke på mulige bidrag til framtidige prosjekter.

13-Idrett

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Konsekvensjustert ramme	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Nye engangstiltak	-1,7	1,7	0,0	0,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1,7	1,7	0,0	0,0
Ramme 2026-2029	-3,6	-0,2	-1,9	-1,9

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye engangstiltak	Bergen triathlon festival (engangstilskudd)	-1,7	1,7	0,0	0,0
Totalsum		-1,7	1,7	0,0	0,0

Nye engangstiltak

Bergen triathlon festival (engangstilskudd)

Det er i byrådets opprinnelige forslag til budsjett foreslått et engangstilskudd til Bergen triathlon festival. Festivalen vil ikke bli gjennomført i 2026, og byrådet foreslår i tilleggsinnstillingen at tilskuddet på kr. 1,7 mill. legges inn i budsjett 2027.

14-Næring

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Konsekvensjustert ramme	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Ramme 2026-2029	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0

Endringer i investeringsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Investeringsprosjekter	Ferdig Saksref. år	Gj.vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan					Sum øvrige år					Sum i planperioden 2026-35	
			Brutto prosjektutgift	Ørem. fin.	Netto prosjektutgift	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035		
Ikke-avgiftsfinansierte investeringer																	
Utfylling av sjøareal i Jekteviken	2025	IA	30,0	0,0	30,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0
Sum Ikke-avgiftsfinansierte investeringer		0,0	30,0	0,0	30,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0

Utfylling av sjøareal i Jekteviken

Bergen bystyre vedtok i møtet 18. juni 2025 “Prinsippsak om havnevirksomhet og byutvikling på Dokken” (sak 207/25). Saken redegjør for den overordnede planen for hvordan man i en kort og mellomlang periode både skal klare å ivareta en havnedrift i tråd med havne- og farvannslovens bestemmelser, samtidig som byutviklingen på Dokken kan igangsettes i henhold til planlagt fremdrift for områdeplan for Dokken Sør og samlokalisering av Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet (HI/FDIR).

I vedtakspunkt 3 i saken blir byrådet bedt om å starte arbeidet med utfylling ved ro-ro rampen i Jekteviksbukten snarest, i samsvar med den anbefalte fremdriftsplanen for fase 1. I dialog med Sotra Link er det sikret tilgang til overskuddsmasser fra arbeidet med det nye Sotra-sambandet, såfremt leveringen av massene kan starte tidlig på nyåret i 2026. Det siste, og foreløpige, kostnadsanslaget for denne delen av fase 1 utgjør 50 mill. kroner. Det inkluderer kostnader til arbeid med å sikre nødvendige tillatelser, prosjektering av utfyllingen, nødvendig tilrettelegging og fysisk arbeid nede i selve Jekteviksbukten, samt transport av masser.

I Revidert budsjett/1. tertialrapport 2025 ble det foretatt en foreløpig avsetning til formålet på 20 mill. kroner. Basert på sist mottatte kostnadsanslag foreslår byrådet å øke avsetningen med 30 mill. kroner slik at tiltaket har budsjettmessig inndekning for igangsetting i januar 2026.

15-Bystyrets organer og administrasjon

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	0,8	0,8	0,8	0,8
Konsekvensjustert ramme	0,8	0,8	0,8	0,8
Ramme 2026-2029	0,8	0,8	0,8	0,8

16-Administrasjon og fellesfunksjoner

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-11,8	-11,8	-11,8	-11,8
Konsekvensjustert ramme	-11,8	-11,8	-11,8	-11,8
Tilpasning til aktivitetsnivå	12,6	16,9	21,2	21,2
Nye engangstiltak	1,0	0,0	0,0	0,0
Nye tiltak og realendringer budsjett	13,6	16,9	21,2	21,2
Ramme 2026-2029	1,7	5,0	9,4	9,4

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Nye engangstiltak	Ekstern gjennomgang i BBSM	1,0	0,0	0,0	0,0
Tilpasning til aktivitetsnivå	Nye lisenspriser Microsoft 365	12,6	16,9	21,2	21,2
Totalsum		13,6	16,9	21,2	21,2

Tilpasning til aktivitetsnivå

Nye lisenspriser Microsoft 365

Bergen kommune forhandler priser på lisenser for Microsoft 365 (M365) for faste perioder, hvor fremforhandlede priser vil gjelde i hele perioden. M365 er samhandlings- og kontorstøtteverktøyet i kommunen, og benyttes av alle ansatte i større eller mindre grad. Nye lisenspriser for kommende periode vil gjelde fra 1. januar 2026. Forhandlingene er helt i slutfasen, og prisene som kommunen vil måtte betale for lisensene vil øke i forhold til dagens nivå.

Byrådet anbefaler å bevilge ytterligere, fra 2026 hhv. 12,5, 16,8 og 21,2 mill årlig for lisenser til kontorstøtteplattform.

Nye engangstiltak

Ekstern gjennomgang i BBSM

Byrådet foreslår at det igangsettes en ekstern gjennomgang av boligfeltet. Det forventes økte utgifter i 2026 til å anskaffe en ekstern leverandør i forbindelse med gjennomgangen.

Byrådet foreslår å hensyna de økte utgiftene i budsjett med 1 mill. i 2026.

17-Beredskap og sivilforsvar

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Konsekvensjustert ramme	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Ramme 2026-2029	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2

18A-Vann og avløp

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	-117,5	-141,2	-149,2	-119,2
Konsekvensjustert ramme	-117,5	-141,2	-149,2	-119,2
Tilpasning til aktivitetsnivå	6,0	11,3	5,2	-0,3
Inntektsendringer	111,5	129,9	144,0	119,5
Nye tiltak og realendringer budsjett	117,5	141,2	149,2	119,2

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Gebyrendring innen VA	110,2	129,9	144,0	119,5
Inntektsendringer	Inntektsendring kraftverk	1,3	0,0	0,0	0,0
Tilpasning til aktivitetsnivå	Vedlikehold av va-anlegg	6,0	11,3	5,2	-0,3
Totalsum		117,5	141,2	149,2	119,2

Tilpasning til aktivitetsnivå

Vedlikehold av va-anlegg

Vedlikeholdskostnadene for vann- og avløpsanlegg er tilpasset dagens aktivitetsnivå.

Inntektsendringer

Inntektsendring kraftverk

Det oppgraderte kraftverket i Espeland vannverk er forventet ferdigstilt i 2026. Det er korrigert for helårsdrift i 2026. Inntektsøkningen får helårseffekt fra 2027.

Gebyrendring innen VA

Kommunenes merkostnader knyttet til produksjon og levering av vann og innsamling og behandling av avløp, dekkes i sin helhet av gebyrer til abonnentene. Nivået på gebyrene er en direkte konsekvens av aktivitet/driftnivå og tidligere års investeringer på området (renter og avdrag). Gebyret skal i tillegg dekkes generell lønns- og prisstigning for va-tjenestene. Gebyrnivået påvirkes også av hvor store selvkostfondene er siden disse skal balanseres over en 5-års periode.

Kommunal- og distriktdepartementet har endret de maksimale avskrivningstidene for va-anlegg og dette ble kunngjort 18. september. Endringene trer i kraft fra 1. januar 2026 og kommunene er pålagt å legge endringene til grunn for budsjett og gebyrberegning for 2026. Omfattende arbeid er satt i gang

for å tilpasse gebyrberegningen til de vedtatte endringene. Alle va-anlegg må vurderes med tanke på restlevetid for å beregne eventuelle nye avskrivningstider. Hvis avskrivningstidene økes, vil det årlige gebyrgrunnlaget reduseres og gebyrene til abonnentene kan gå ned. Som følge av dette blir va-gebyr for 2026 først innarbeidet i tilleggsinnstillingen. Beløp for endring i gebyrinntekter som ligger inn nå, vil derfor bli justert i tilleggsinnstillingen.

18B-Renovasjon

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	57,6	57,6	57,6	57,6
Konsekvensjustert ramme	57,6	57,6	57,6	57,6
Tilpasning til aktivitetsnivå	171,6	171,6	171,6	171,6
Inntektsendringer	-230,6	-230,6	-230,6	-230,6
Nye tiltak og realendringer budsjett	-59,0	-59,0	-59,0	-59,0
Ramme 2026-2029	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Realendringer driftsbudsjett

Realendringer i driftsbudsjettet

Beløp i mill. kr

Tiltakstype	Tiltak	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029
Inntektsendringer	Endring i årsgebyr husholdningsrenovasjon	-230,6	-230,6	-230,6	-230,6
Tilpasning til aktivitetsnivå	Justering av utgifter	171,6	171,6	171,6	171,6
Totalsum		-59,0	-59,0	-59,0	-59,0

Tilpasning til aktivitetsnivå

Justering av utgifter

Utgifter til renovasjon øker som følge av innsamling og behandling av flere avfallsfraksjoner. For nærmere omtale se kapitlet Endring i gebyrer og egenbetalinger.

Inntektsendringer

Endring i årsgebyr husholdningsrenovasjon

Renovasjonsgebyret øker for å dekke økte utgifter til innsamling og behandling av husholdningsavfall.

Gebyret øker for å dekke utgifter som følge av nasjonale krav til utsortering og hjemmehenting av flere avfallsfraksjoner. I tillegg må gebyret økes for å dekke avskrivninger og renter knyttet til opprydding/sanering av deponier.

20-Interne tjenester / fordelte kostnader

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	350,4	350,4	350,4	350,4
Konsekvensjustert ramme	350,4	350,4	350,4	350,4
Ramme 2026-2029	350,4	350,4	350,4	350,4

21-Pensjon og fellesposter

Rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i mill. kr

	Økonomiplan			
	2026	2027	2028	2029
Prisjustering og diverse endringer	411,8	420,2	419,7	395,9
Konsekvensjustert ramme	411,8	420,2	419,7	395,9
Ramme 2026-2029	411,8	420,2	419,7	395,9

Vedlegg

Oppdatering av dokumentet

Dette kapitlet vil inneholde oppdateringslogg over eventuelle endringer som skjer ved oppdatering i dokumentet, etter den første publiseringen. Eksempler på dette kan være lenker som ikke fungerer, skrivefeil eller tekniske feil

Oppdatert 09.12

Oppdatert netto driftsresultat (NDR) i 2029 i kapitlet Oppsummering - tabell utvikling i netto driftsresultat og finansielle måltall, samt oppdatert totale inntekter i førstnevnte tabell. Årsaken er feil i nevnte tabeller.

Oppdatert 08.12

